

Noored kotkad kevade tulekul
linnupuure üles asetamas

No 8
1937
30 s.

Elaitse Elu.

TOIMETUS:

Tallinnas Kaarli t. 8, Kaitseliidu peastaabi ruumes.

Vastutav toimetaja: kolonel J. Maide
telefon 451-94.

Tegev toimetaja: kapten A. Truuvere
telefon ametis kv. 156-a,
kodus 465-01.

Väljaandja: Kaitseliidu Peastaap.
Kaastrõ arvatakse tasu alla, kui sellele tasunõudmine on peale kirjutatud. Tarvitamata ja tagasisaatmiseks markimata käsikirju alal ei hoita.

Tegevtoimetaja kõnetunnid teisipäeviti ja neljapäeviti kella 10.00—12.00.

*

TALITUS:

Tallinnas Kaarli t. 8.

Talitus on avatud iga päev kella 9—3.
Telefon 451-89.

Tellimishind aastas 6 krooni, 1/2 a. 3 kr.,
1/4 a. Kr. 1.50, kuus 50 senti.

Kuulutuste hinnad: 2 üks lehekülj teksti ees 50 kr., tekstis 80 kr., teksti äärel 40 kr. Väline kaas 80 kr., sisemised 60 kr.

Nr. 8

1937

SISUKORD:

- XV emadepäevaks.
- 1. jalaväe rügement 25.04.17—25.04.37.
- H. N.*: Kroonimised vanasti ja tänapäev.
- B. Linde*: Eesti ja eestlased Poola ministri memuaarteoses.
- *ju*: Vastu suvele.
- J. Saarsoo*: Kevadisi päevaküsimusi põllul, niidul ja metsas.
- J. Siir*: Maailmameistri-laskevõistlused Helsingis 1937. a.
- Neljas Võidupüha.
- E. Kansa*: Mõningaid täiendusi, „KK'is“ nr. 3/4 ilmunud Ed. Kansa „Eesti lipule“.

POOLA LENNULIINID „LOT“

TALLINN-HELSINGI min. kell 19.20

TALLINN-RIIA-VARSSAV-BUKAREST-PALESTIINA

min. kell 8.20

TALLINN-VARSSAV-BUDAPEST (avatakse k. a. suvel)

TALLINN,

ÜLEMISTE LENNUJAAM,

TEL. 313-30

Laitse Kodu!

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 8

Tallinnas, neljapäeval, 29. aprillil 1937

XIII aastakäik

XV Emadepäevaks

Näidendi „Püha Johanna“ eessõnas väidab E. Shaw, et naine on väärtuslikem osa ühiskonnast, sest tema läbi ühiskond uuendub. Oli aga aegu, millal see asjaolu oli peaaegu unustuses. Kõneldi rohkem sellase naise sotsiaalsest osatähtsusest, kes rajab endale iseisvalt elutee ja võistleb mehega igapäevases töös ja rühkimises. Selle nähtuse halbade kui ka heade külgede üle võisime leida sagedasi sõnavõtte kõigis Euroopa ajalehis kui ka ajakirjus. Alles „tühjade hällide“ hirm meenu- tas, et naistel on peale kõige muu ühiskonnas oma eri ülesanne, ja pealegi nii tähtis, et seda peab iga riik ja rahvas arvestama, kes tahab püsida elujõulisena. Meil, Eestiski, on küllalt selle küsimuse üle räägitud, kuid emad on leidnud meil alati väärilist austust.

Meie traditsioonid ei ulatu kaugele, kuna oleme noor rahvas. Paljudes asjus minevik ei seo meid olevikuga ega juhata tulevikku. Meie kodukultuur on nii sisemiselt kui ka väliselt alles kujunemise ajajärgus. Ent kuidas püsib eesti ema meie mälestustes? Kas saame muljete kompleksist, mis koosneb mälestusest oma emast, tähelepanud elunähtustest, kuulud rahvalauludest, loetud kirjandusest ja nähtud kunstiteoseist mingisuguse kindla vaimse palge eesti emale? Kes ei mäleta meie mineviku ema! Tema, kes pidi töötama käed koredaks, kes pidi muretsema näo kortsuliseks, kes pidi valutama haigeks ja väsinuks südame. Ema püsib ikka meie mälestustes muredest koormatuna, igapäevasesest tööst ja toimetustest väsinuna, kuid alati heatahtliku hoolitsejana ja abivalmis emakesena, kelle ennatsalgavat armastust ja hoolt jätkub kõikjal. See on ema, kes aastasadu mehe kõrval põllul küürutades on toonud maailma lapsi ja neist on kasvatanud sitkeid ja elujõulisi võitlejaid. See ustav ja väsimatu eesti ema on enese jäädvus- tanud ajaloosse ja meie mälestusse unustama-

tult. Sellasest ematüübist kubisevad meie rahvalaulud, luule, kirjandus ja kunst.

Kus on armastust, seal on andumust, see- pärast armastusega tehtud töö peab leidma alati väärset hindamist. Suured teod ja ohvri- meelsused, sageli isegi puhangulised, mis on tingitud soodsast miljööst ja olukorrast, lei- vad üldist tunnustamist ja hindamist tule- vaste põlvede poolt. Seda enam peaks väärima hinnangut ja austust ema töö. Tema pingutu- sed, armastus ja ohvritöö, olgugi süstemaatili- sed, ei paista meile kusagilt silma suurejoone- liselt. Ent me teame, et ema arm ja ohvritöö koosneb väikestest igapäevastest kangelaste- gudest, mida me võtame vastu kui endastmõis- tetavaid nähtusi ega oska neid sageli hinnata. Aga selle järgi, kuipalju kusagil osatakse hin- nata ema tööd, võib otsustada rahva ja ühis- konna kultuurilise taseme üle. Meie riiklik elu seab kodule suuri nõudeid. Me tahame, et ko- dust saaksid alguse kõik need omadused, mida meie rahvas vajab oma olemise võitluses. Kodu hingeks on ema. Sageli jääb eluga võidujook- sul süda tühjaks. Tormame, kuni komistame ja leiame end tühjuse ees. Siis leiame, et kodu- ja emaarmastus on ainuke, mis meil on jää- nud heleda mälestusena meele. Sealt saadud tunde põhi ei kustu. See soojendab ja äratab meid ellu uueks võitluseks. Ema ja kodu seob meid tuhande väikese sidemega, mida avasta- me siis, kui leiame väljaspool kodu kurbust ja valjust.

Muidugi on siin jutt neist eesti emadest, kes lakkamatult toimetavad hommikust õhtuni ja sageli ka õhtust hommikuni, kes on isamaale kasvatatud julgeid vabadusvõitlejaid ja kes igapäevastes askeldustes on jäänud varju oma muredega. Emadepäev on selleks, et laiad hulgad saaksid lahtise südamega väljendada tänutunnet oma kodule, emale ja kõigile eesti emadele. Emadepäeva korralduse arengut jäl-

gides võime kinnitada, et rahvas on osanud hinnata emade vaeva. Suured hulgad on emadepäeva korraldamisega läinud kaasa. Tagasihoidlik algatus, millele pandi alus 15 aastat tagasi Uderna koolimajas, on paisunud suurte rahvahulkade pidupäevaks. Kui 1923. aastal Udernas peetud emadepäevast võtsid osa sajad inimesed, siis pühitseti 1936. aastal emadepäeva aktusi juba 967 kohas 189.904 osavõtjaga. Esimesed emadepäevade korraldused olid Naiste Karskusliidu õlul. Nende päevade kasvatuslikku mõju hinnates hakkas varsti kaasa aitama nende korraldamisele Haridusministeerium. Nüüd näeme emadepäeva peakomitee koosseisus peaaegu kõikide üleriiklike organisatsioonide ja asutuste esindajaid, kes on palju selleks aidanud kaasa, et emadepäeva korraldamine viidaks laiemale alusele.

Kuna käesoleva aasta 9. mail pühitsetav emadepäev on arvult viieteistkümmes, siis on eriti põhjust rõhku panna päeva pidulikule ilmele. Me pühitseme aastast väga mitmesuguseid pühi ja päevi, kuid ükski ei haara meie südant ja tundmusi sel määral kui emadepäev. Emadepäeva mõte iseenesest pole kaugeltki uudne, sest me teame, et leiame juba eesti muinasusundis koduhaldjaid ja vaime, kelle kaitse all oli kodu, kellele viidi ohvreid, keda koheldi tähelepanuga ja aukartusega. Selle tunde haldjas on ema, kes tuhande väikese elamusega sõlmib maailma tugevamaid sidemeid, kes annab rahvale ta tulevase põlve ja oma hoole ja tööga kujundab rahva saatust rohkem kui see vahest pealiskaudsel vaatlemisel puutub silma. Seepärast leiabki ema töö avalikkuses vähe tähelepanu. Olgu siis aastast vähimalt üks päev —

emadepäev — kus lapsed ja täiskasvanud leiaksid teed oma vanemate juure, kes on ta parimad sõbrad. Tasugem sel päeval igati oma auvõlg emale, mis on õieti murdosa sellest rohkest, mis oleme oma emadelt saanud. Näidaku noored sel päeval austust ja lugupidamist oma emadele mure ja vaeva eest, mis ta nende pärast on kannatanud. Ema pole saanud teisiti kui armastada teid kogu hingejõuga teie hääl ja halvul, rõõmu ja kurbuse silmapilkudel ning ihaldab väikest tasu — et ka teie armastaksite teda ja peaksite temast lugu.

Olgu see päev emadele tõsiseks tunnustuspäevaks nende raskes ja vastutusrikkas töös, mis tiivustaks neid veel paremaile püüdeile, veel kõrgemate ja kaunimate sihtide taotlemisele. Andku see päev jõudu emadele võitu saada oma iseloomupuudustest ja nõrkustest, et nad suudaksid oma lastesse istutada kõike ilusat ja head, mis laseks saada nende lastest tublisid ja teguvõimsaid inimesi.

Tugevatel rahvastel peavad olema tugevad ja kõlbelised emad. Eesti emad on seda olnud, sest nad on kasvatanud tugevaid ja vapraid sugupõlvi, kes on sammunud läbi raskete vintutuste ja hädade kuni meie iseseisvuseni ja omariikluseni. Kui 9. mai hommikul kuuleme kirikukellade helinat ja orkestrite äratusmänge tornides ja tänavail, siis tuletame pieteeditundega meele Eeva Pälluri salme lapse ja ema kahekõnest:

Emake, miks sinu ilme nii õnnis,
kui sinu jalge ees istume maas?

Nõnda on uhkele emale sünnis:
lastes ta noorus puhkemas taas.

Noored — meie tuleviku lootus — looduse rüppes

1. JALAVÄE RÜGEMENT

25. 04. 17 — 25. 04. 37

Kindral-major A. Tõnisson, polgu esimene ülem

25. aprillil pühitses 1. jalaväe rügement 20. sünnipäeva. See päev on tähtsaks eesti rahvale ja tema relvastatud jõududele, ta õigustab ning kohustab pilku tagasi heitma sündmusile, millest tekkisid meie sõjajõud. 1. jalaväe rügement on tänapäeval suure ajaloolise võitluse väljendaja ja Eesti sõjajõudude vanim esindaja.

Eesti rahva poegadest koosneva sõjalise jõu loomise mõte on pärit juba Maailmasõja algpäevilt, kuid eestlasist komplekteeritud vene polkude häving Ida-Preisimaal tõi jahenemise sellesse mõttesse. Kui selgus, et rannakaitse väeosade ülesandeks on merepiiri valve, ilma nende osade kasutamisetä võitlusrindel, siis tekkis uuesti idee rahvuspolkude formeerimiseks Eesti ranniku kaitseks ja meie mobiliseeritud meeskontingendi alalhoidmiseks Eesti pinnal. Sellesse kavasse suhtus aga kahtlevalt vene väejuhatuse, nähtavasti kartes edaspidist enesekorraldamise võimalust reaalse jõu olemasolul. Nii jäidki rahvuslike väeosade loomise mõtted vaid vaimseiks tuulepuhanguiks Vene keiseriali kehtel. Nad omasid siiski reaalse väärtuse — valmistades ette rahva mõttelaadi oma sõjalise jõu formeerimiseks, kui selleks avaneb soodus võimalus.

Vene märtsikuu-revolutsioon vähemusrahvuste enesekorraldamist lubavate loosungitega oli soodsaks pinnaks eesti sõjalise jõu loomise mõtte kehastamiseks. Kohe tekkisid Eesti sõjameeste organiseerimise komiteed ja bühood. Tähtsaimaks keskuseks organiseerimistööks oli Tallinn, kus büroo ihuks ja hingeks oli meie praegune lugupeetud Riigivanem K. Päts.

Vene kindralstaabiga suudeti küsimust niikaugele

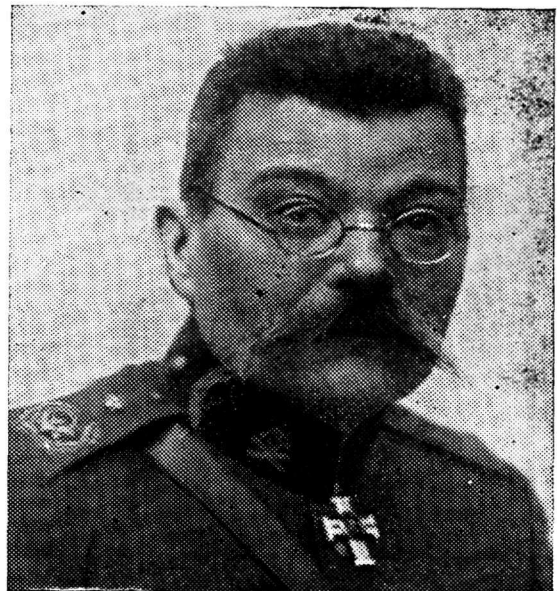
arendada, et 9. aprillil lubati Petrogradi sv. ringkonnas teenivad ohvitserid ja sõdurid koondada Tallinna. Esimesed 16 ohvitseri ja 13 sõdurit registreerisid end Eesti polkude tarvis 25. aprillil 1917. a. See päev ongi faktiliselt eesti sõjajõudude loomise päevaks.

Kohapealsed vene rahvusest võimumehed kui ka eesti rahvusest nõukogude juhtivad tegelased nägid eesti sõjameeste koondumises ja organiseerimises ohtu oma mõjule, mispärast algas atakk rahvusliku sõjalise jõu vastu. Paljukordsete käikude tulemusena suudeti lõppeks 7. mail luba saada ühe polgu formeerimiseks.

Formeeritav 1. Eesti Polk, kuigi nõukogude võimumeeste pinnaks silmas, suutis end maksma panna vene väejuhatuse silmis. Polgu sisemine liituvus ja diistsipliin sundisid polgu inspitseerijaid päid paljastades risti ette lööma ja kiidusõnu ütleva. See oli eesti sõjameeste tasakaalukus, mis paistis selge tähena revolutsiooni keerises ja võimaldas liitunud sõjalise jõu loomise ümbritsevas korralageduses.

Lugupidamist võitnud 1. Eesti Polk sai aga mitte-soovitava tähelepanu osaliseks, sest pärast inspeksiooni 5. septembril tuli rinde staabist korraldus polgu väljaastumiseks lahinguväljale väljaspool kodumaad. Siin mainime suurima lugupidamisega meie praeguse Riigivanema K. Pätsi — tolleaegse Eesti Sõjameeste Ülemkomitee esimehe — teenet, kes suutis rindestaabi otsust seevõrra muuta, et polk jäeti Riia kaitse grupi reservi.

Septembri lõpuks saadeti polk Haapsallu, et aidata kaasa sakslaste poolt ähvardatud Eesti saarestiku kaitse teostamisel. Lagunevas vene sõjaväes ei suutnud polk üksinda üliinimlikku korda saata, kuid polgu asukoht Haapsalus tagas Läänemaale mõndki. Esiteks

Kindral-major E. Põdder †, polgu teine ülem

1. EESTI-1.3A LAVALÄE PÕLK MAAILMA-3A VABADUSSÕJAS.

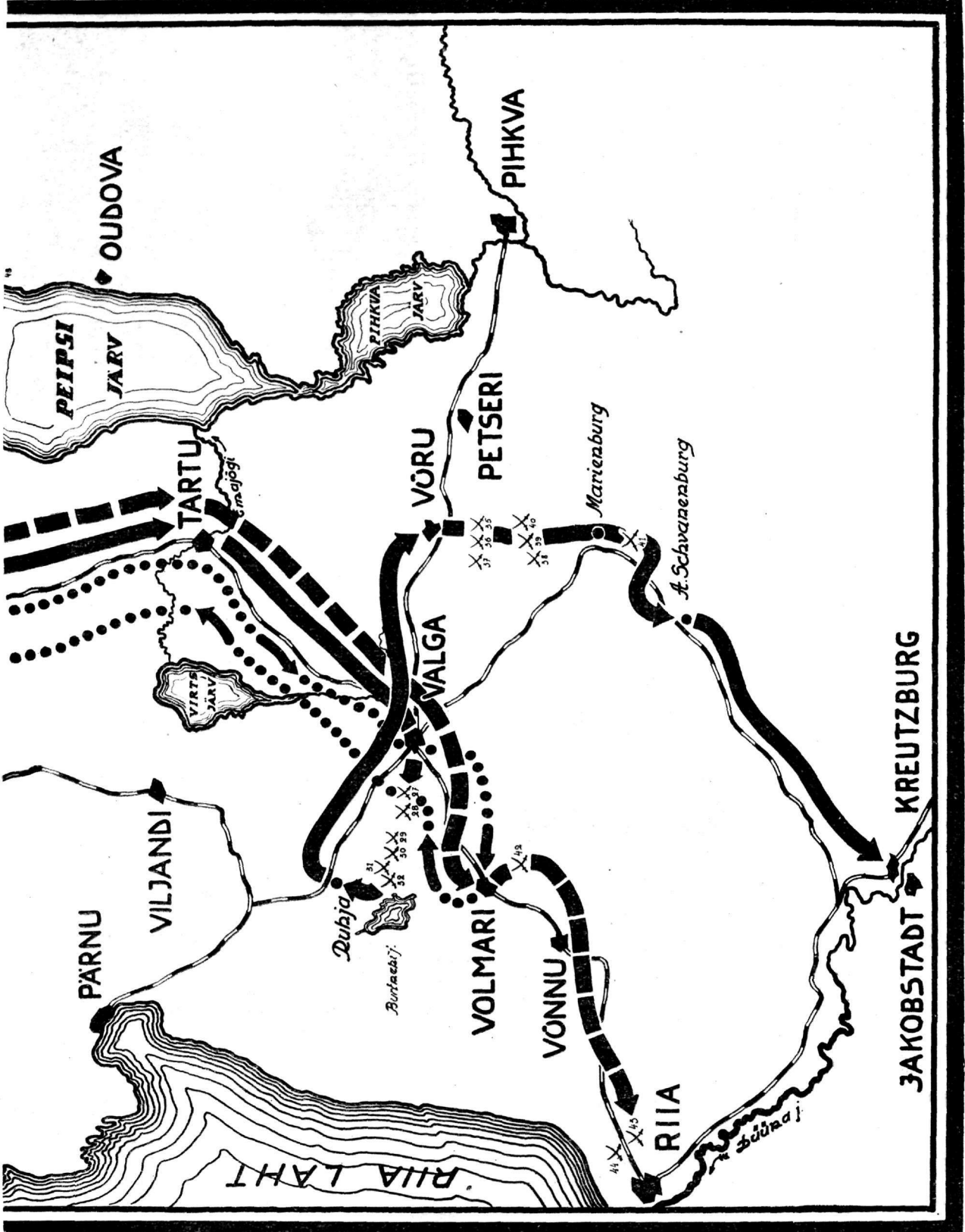
MAAILMASÕJAS. →

→ VABADUSSÕJAS.

X Lahingud:

1. Valkla 03.01.19.	12. Vaeküla 12.01.19.	23. Orloji 11.02.19.	34. Kuzjemkino 13.05.19.	45. Kuplja 21.07.19.
2. Kujumalliku 03.01.19.	13. Kohtla } 16.01.19.	24. Riigiküla 24.02.19.	35. Parbonina } 26.05.19.	46. Babino 22.07.19.
3. Priske 04.01.19.	14. Sompä } --	25. Vepsküla 10.03.19.	36. Viitina } 28.05.19.	47. Glubokoje 06.08.19.
4. Kiiu } 07.01.19.	15. Käha } 24.01.19.	26. Keikino 05.04.19.	37. Saarlase } 17-20.11.	48. Skamja } 19.
5. Kuusalu } 07.01.19.	16. Korostelli } 24.01.19.	27. Kagenburgi } 30.04.19.	38. Opekalmi } 28.05.19.	49. Perevoloka } 19.
6. Koobaste } 07.01.19.	17. Fitinka } 27.01.19.	28. Pellēdi } 02.05.	39. Skultepa } 22.06.19.	50. Skor-Gora } 14.12.19.
7. Saantmäe } 09.01.19.	18. Odrassaare } 05.02.19.	29. Sthimper 01.05.19.	40. V-Laitsna } 01.07.	51. Kriusa 26.27.11.19.
8. Surru } 11.01.19.	19. Ilkino } 11.02.19.	30. Oschemelderij } 19.	41. Lettini 30.05.19.	52. Uusdna 06.12.19.
9. Konokõrve } 09.01.19.	20. Saarküla } 05.02.19.	31. Venneli } 19.	42. Starke 22.06.19.	53. U-Zerdjanka } 14.12.19.
10. Lepsiilla } 11.01.19.	21. Venkula } 11.02.19.	32. Luike } 15.05.19.	43. Bonaventurej } 19.	54. S-Zerdjanka } 16.17.12.19.
11. Kadrina km. 11.01.19.	22. Feodorovka 11.02.19.	33. Volkovo 15.05.19.	44. Balosi } 19.	55. Väska 16.17.12.19.

pidurdas polk suuresti taganevate ja paaniliste vene väeosade rüüstamisi kohalike elanike hulgas ja teiseks tõkestas polk enamluse sissetungi Haapsalusse.

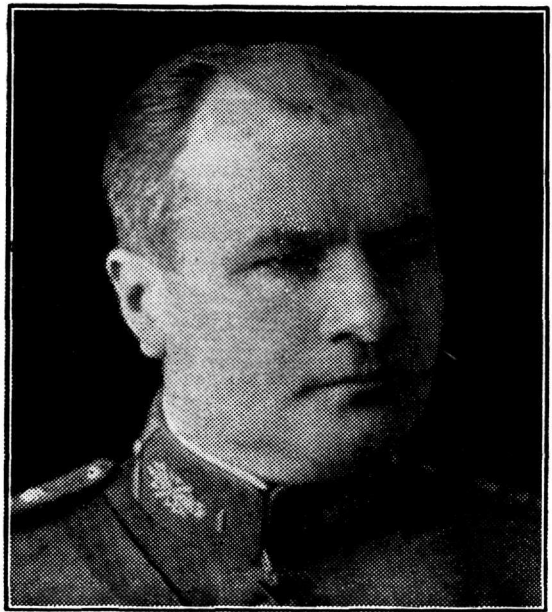
Väga iseloomustav polgus valitsemud vaimu ja polgu autoriteedi kohta on järgmine novembrikuus aset leidnud sündmus. Haapsalusse ilmub läti rahvusest lipnik Perno ühes kaaslastega, et koha peal asutada Sõja-revolutsioonilised Komiteed, kellele pidi alluma polguülem ka puhtsõjalistes küsimustes. Polguülem polkovnik A. Tõnisson vahistas ilma pikema jututa lipnik Perno ühes kaaslastega ja paigutas nad polgu peavahiti. Selle tagajärjel tunnistas Tallinnas asuv armeekongress polk. Tõnissoni tegevuse „kontrrevolutsiooniliseks“ ja polguülem otsustati viivitamata areteerida. Tegelikult polnud aga Haapsalus võimu, kes oleks polk. Tõnissoni areteerinud, ja lisaks sellele tunnistas 45. diviisi komitee, kelle koosseisu polk kuulus, polgu ülema tegevuse õigeks ning jättis polgu komitee otsustada Haapsalus loodavate komiteede loomise küsimuse.

Olgu see näide tõenduseks, kuivõrd monoliitne oli tol korral rügement ja seal valitsev vaim.

Järgnenud Saksa okupatsioon 1918. a. veebruaris ajas laiali küll meie sõjalise jõu, kuid ei suutnud hävitada ta vaimu. 1. Eesti Polgu põranda alla läinud juhid ja reavõitlejad valmistasid okupatsiooni vältel pinna, millest kasvas okupatsiooni lõppedes Eesti Vabariigi sõjajõud ja Kaitseliit.

Nii pühitseme meie Kaitseliidus 1. jalaväe rügemendi aastapäeva kaasa oma hinges, olles teadlikud, et selle rügemendi eelkäija, 1. Eesti Polk, on üks aluse panijaid Kaitseliidu organisatsioonile.

1. jalaväe rügemendi osa Eesti Vabadussõjas on olnud suur ja tunnustusväärne. Pole k.-o. artikli ülesandeks seda ülevaatlilikult iseloomustada, küll aga võimaldab juuresolev skeem pildi saamist rügemendi kuulsusrikkast võitlusest. Pilg skeemile, ja meil on selge, et 1. jalaväe rügement on jätnud endast jälgi Narva platsdarmist kuni Düüna kaldani.

Kolonel V. Koern, rügemendi praegune ülem

Polgu osa hindamiseks rahuaegses töös pole meie kompetentsed ega kuulu see meie ülesandesse. Kuid avalikkuse ette pääsnuvad eluavaldused näitavad, et püsiv ja järjekindel töö mingi võistluslik vaim säilib 1. jalaväe rügemendis. Tunnustatud laskureid ja nimekaid sportlasi oleme näinud kandmas 1. jalaväe rügemendi embleemi. Kõik see on vaid tõenduseks, et 1. jalaväe rügemendis on õige suund sõjalises kasvatuses. Väeosa, mille kaader on füüsiliselt tugev, omab terava pilgu ja suudab anda kindlat lasku, kasvatab ka samaväärseid kodukaitsjaid, kes on suutelised võiduloorberitega kaunistatud lippu kõrgel hoidma nii rahus kui ka sõjas.

NARVA-JÕESUUS

veedetud
puhkuseaeg
tuleb kasuks
kõigile!

HEAD KOSUMIST

tagab Narva-Jõesuu uhke liivarand, tore männimets, tervisevannid vesi- ja mudaravilais, igasugused sportimisevõimalused ja lõbustused.

AJALOOLINE NARVA

on muinsusrikkaim vanalinn Baltimail, pakkudes oma huvitavate kindlustega, maaaluste käikudega ja uhkete keskaegsete portaalidega kaunistatud hoonetega unustamata elamusi.

Lähemalt brošüürist, mida palub nõuda Suvitusbüroo, Narva-Jõesuus, J. Poska t. 27, telefon 9.

Kroonimised vanasti ja tänapäeval

INGLISE RIIGIÕUN.

Inglismaa kroonimispidustuste palavikus

Kolossaalsed ettevalmistused Inglise kroonimispidustusiks, mis vahepeal lühikeseks ajaks katkesid kroonivahetuse tõttu, on nüüd jõudnud oma lõppstaadiumi. Sajad ametnikud ja asutused, kes peavad tagama pidustuste hea kordamineku, on töötanud juba mõningaid kuid kavade koostamisel, mille pii-rid on sedavõrd laialdased, et neist meil, kõrvalseis- jail, on võimatu saada lõplikku ülevaadet. Kuningal on öelda viimane sõna kroonimisse puutuvais küsi- musis.

London arvestab seda, et kroonimispidustusile saabub umbes miljon välismaalast ja kaks miljonit külalist Briti impeeriumist. Et see määratu küla- liste kokkuvool linnaisadele palju peamurdmist val- mistab, on endastmõistetav. Igatahes töötab amet- lik korteritevahetalituse-büroo ööd kui päevad, ja vaevalt võib loota, et kõigi külaliste nõudeid ja erisoove siiski rahuldada suudetakse.

Inglise kroonimistseremoonia on rajatud palju- dele, sageli tuhandeid aastaid vanadele ürikutele, vanadele pärgamentidele, mis osalt ulatuvad 7. sa- jandisse. Kuid neilgi, iseendast väga vanadel kir- jadel on veel vanemad eelkäijad.

Kroonimise mõiste on peaaegu niisama vana kui inimkondki. Kroonimisega austati tavaliselt inimest, kes mingi erilise saavutusega oli ära teeninud kaas- kodanike tänu. Vanim kõigist mooduseist on pärjaga kroonimine. Pärj anti sellele, kes tiivustas vaenlasist ümberpiiratud linna kaitsjaskonda kestvale vastupa- nule ja läbimurdmisele piirajate rõngast. Vabastatud linna kodanikud austasid sangarit pärja annetami- sega.

Edasiareneva kultuuri mõjul asendati hiljem loo- mulik pärg kallihinnalise diadeemiga. Juba väga va- nast ajast leitud diadeemid kujutavad hõbedast või kullast pärjatoolisi peahteid, mis enamikult on kaunistatud kalliskivide ja pärlitega.

Alexander Suur kandis diadeemi oma valitsejaau tundemärgina, jätkates seega Pärsia kuningailt üle- võetud väliste märkide tarvitamist. Keisritest Helio- gabalus'est ja Aurelianus'est jutustavad säilinud kirjad, et ka need roomlased olid kannud alati dia- deemi. Üks ikooni kujutab Konstantin Suurt (a. 306—337) diadeemiga. Saaga järgi kandis ka juudakuningas Salomon võimu tundemärgina dia- deemi. Samuti kanti babüloomlaste ja egiptlaste juu- res kuninglikel talitusil väärtmetallist laubapaela. Sajandite jooksul ühendati säärase valitsemismärkide

andmine ja kandmine kroonimistseremooniatega. Va- nimad kroonimised algasid kroonimiskandidaadi sal- vimisega. Salvimisele järgnes vahenditult krooni- mine. Salvimisi toimetasid preestrid. Sel ajal pa- nid salvitavad ise endile krooni pähe. Hiljem toime- tasid kroonimist vaimulikud või ilmalikud aukandjad, kusjuures kroonitav sai valitsejaks alles pärast vasta- va vande andmist, milles ta töötas vankumatult kinni pidada temale pandud valitsejakohtuseist. Germaani rahvad ei tunnud vanal ajal mingeid kroonimisi, nen- de juures olid elevatio ja gyratio (valitseja töstetakse kilbile ja kantakse ringi) ülimalt rahva austuse avalduseks.

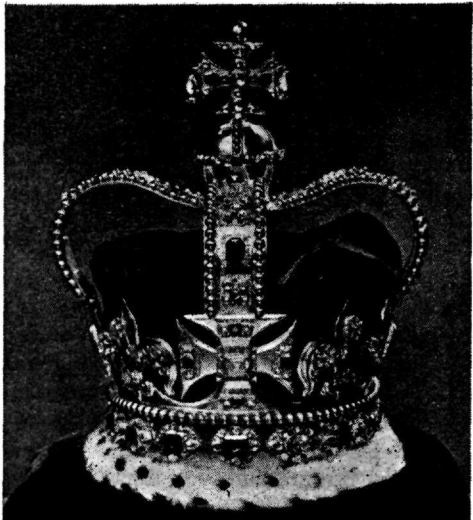
Kristlikud frankide valitsejad salviti ja kroo- niti Reimsis, langobardide kuningad Pavia's, Mila- no's või Monza's. Paavst Leo III kroonis Karl Suure Roomas. Kroon koosnes laubapaelast ja diadeemist. Kroonide valmistamine, kui auväärne ülesanne, usal- dati ainult üksi valitud kullaseppadele. Rudolf II las- kis 1602. a. valmistada krooni Augsburgis. Viimane asetseb praegugi Viini varakambris ühes hõbedast valitsemiskepiga, kullast riigiõunaga, keiserliku tsere- mooniapäevaga ja Roger II-le Palermos valmistatud kroonimismantliga.

Oma eriajalugu on paavsti kroonil. Esialgu oli sel kroonil vaid üks võru. Paavst Bonifatsius VIII

INGLISE KUNINGA GEORG V KROONIMINE
26 AASTA EEST

Nii toimitakse 12. mail 1937. a. ka tema järglase Georg VI kroonimisel

Inglise kuninga kroon

laskis a. 1303. valmistada talle veel teise võru; kolmas võru kinnitati talle a. 1350. Kolm võru olid kolmevalitsuse — preester, karjane ja õpetaja — tunnuseks.

Juba vanasti tundis krooniv rahvas, et oma valitseja piduliku kroonimisega austab ta iseennast. Sellest siis ka laialdane tseremoonia, et võimaldada võimalikult paljudele kodanikele kroonimispidustusist osavõttu.

Alati ja kõikjal on olnud kroon kroonimise sümboliks ning seda hoitakse valitsemistunnusena kui pühadust. Nii on Ungaris Stephani kroonil koguni oma eriline kroonivalve, mille eesotsas seisavad kaks kroonihoidjat.

Valitseja kroonimine on tema valitsemisaja pidulikum hetk. Säärasena peab ta ka säilitama oma mõju kogu valitsemise kestuseks, kriipsutades seega alla kroonimise suurt tähtsust.

*

Viimase sajandi vältel on olnud Inglismaal üldse kolmed kroonimispidustused. Umbes 100 aastat tagasi, s. o. aastal 1838, krooniti kuninganna Viktoria, kes suri XX sajandi lävel. Tema poeg Edward VII oli juba 60-aastane, kui krooniti Inglise kuningaks. Seejärel oli ka tema valitsemisaeg imelühike. Juba üheksa aastat hiljem, s. o. a. 1910, valmistus Inglismaa tema poja Georg V kroonimispidustusiks.

Ei Georg V ega ka praegune kuningas Georg VI polnud kumbki sündides eesõigustatud troonipärijad. Seejärel pole ka kumbagi varajasest lapsepõlvest alates koheldud kuningana ega ümbritsetud kaunite legendidega, mis varem või hiljem paratamatult purunevad karmi reaalsuse ees.

Georg V-st, kui ta oli alles noormees, teati väga vähe. Ta oli meremees, kes purjetas ringi laialdel maailmameredel ning tundis end vee peal hulga kindlamana kui mandril. Valitseja aupaiste puudus tal hoopis. Kui vanem vend suri, võttis ta kuningakrooni

vastu samase endastmõistetavusega nagu oleks ta võtnud üle laeva juhtimise, mille pardalt kapten lainetest merre uhtu.

Mitte asjata ei maitsnud Georg V meremehe karmi elu. Sealtpärast jätkas ta inglise meremeeste hinnatud vööruseid — vastutulelikkuse ja enesekindluse. Seejärel armastatigi teda kõikjal. Oma 25-aastase valitsemisaja lõpul oli Georg V kõige populaarsem inimene nii Inglismaal kui ka kogu Briti impeeriumis.

Ta noorem poeg — praegune kuningas Georg VI — kellest algul samuti vähe huvitatud oldi, astus troonile õige erakordsetes oludes. Üks asi on astuda troonile oma eelkäija järglasena, teine asi — võtta vastu kroon, mille endast on ära tõuganud vanem vend. See Edward VIII äraütlemine troonist romantilistel motiividel jättis vapustava mulje laialdastes rahvahulkadesse, kelle seas tal oli laialdane populaarsus.

Praeguse kuninga Georg VI iseloomus puudub romantiline joon. Ta on eeskujulik perekonnaisa, seejuures rahulik, vähenõudlik, lihtne, kodune, kindel otustes ja väga siiras.

12. mail 1937. a. seisab Georg VI kogu maailma huvi keskpunktis. Igat tema pilku, igat vähimatki huulteliigutust jälgitakse suurima tähelepanuga. See päev on ta esinemistseremooniaks kogu rahvale.

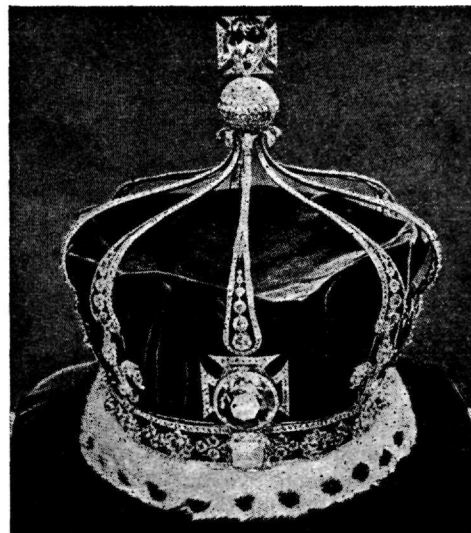
*

Ka Eestile on saadetud kutse kuningas Georg VI kroonimispidustusist osavõtmiseks. Pidustustele sõitva delegatsiooni koosseisu kuulub Riigivanema esindajana sõjavägede ülemjuhataja kindral J. Laidoner, keda saadavad välisministeeriumi protokollitülem E. Kirotar, sõjavägede staabi II osakonna ülem kolonel R. Masing ja mereväe van.-leitn. J. Santpank.

Delegatsioon lähtub Tallinnast 7. mail.

Inglise Tuletõrje Liidu kutsel sõidab Eesti tuletõrje esindajana kroonimispidustustele tuletõrje Tartumaa brigaadi pealik van. adv. P. Martmaa.

Meie sõjalaevastikku esindab kroonimispidustustel allveepaati „Kalev“.

Inglise kuninganna kroon

Eesti ja eestlased

Poola ministri memuaarteoses

Kolmandal mail mälestab Poola oma riikliku aastapäevana seda uuenduslikku tööd, mis minevikus püüti saavutada 3-da mai konstitutsiooniga. Poolakad hoiavad suures aus oma ajaloolist minevikku, kuigi vahepeal on sündinud suuremadki ajaloolised murrangud, nagu on seda Poola riikliku iseseisvuse saavutamine ja pöördeline siseriiklik ülesehitav töö, mille maailmasõja algul sisse juhatasid Poola kütide väikesearvulised salgad Józef Piłsudski juhtimisel, kelle riigiehituslikud traditsioonid on kandunud ühes marssalikepiga ta järglasele Ś m i g ł y - R y d z'ile, kelles jätkuvad Poola uestilooja riiklik-organisatoorilised võimed õilsas ühenduses tõelise kunstimeelega. Omaaegsete s t r z e l c y (=kütide) õnnistusrikkad traditsioonid on aga Poola tänapäevaski leidnud selle mõtte otsemaid kandjaid ja edasiarendajaid praegu juba suureks paisunud Poola kütide liikumise rohketes ja laialistes organisatsioonides.

Juba 1935. aastal ilmus Warssawi kirjastuse „Rój“ väljaandel Leon Wasilewski memuaarteos „Józef Piłsudski jakim go znam“ (= „Józef Piłsudski nagu ma teda tundsin“). Sõbralikult poolt lahkelt kätte saadetud raamatut sirvides avastasin, et teoses on õigei rohkelti juttu ka Eestist ja eestlastest.

Kes on Leon Wasilewski? Noorukina oli ta Poola sotsialistliku partei liige, kes Londonis toimetas kaua aega poolakeelset ajakirja „Przedświt“ („Agu“), mis oli Poola välismaiste sotsialistide ühingu häälekandjaks, siis oli Wasilewski Austrias ilmuva sotsialistliku ajalehe „Robotnik“ toimetajaks, võttis tsivilistina osa Piłsudski ligema sõbrana maailmasõja-ajal Poola iseseisvuse võitlustest, oli Poola esindajaks Pariisis rahukonverentsil, siis Poola esimeseks välisministriks, selle järele Poola esimeseks saadikuks Eestis, siis Nõukogude Vene ja Poola rahulepingu sõlmimisel Riias, enne Poola ja Nõukogude Venemaa, siis Poola ja Rumee-
nia piiride kindlaksmääramise komisjoni liikmeks ja lõpuks Piłsudski kogutud teoste toimetajaks.

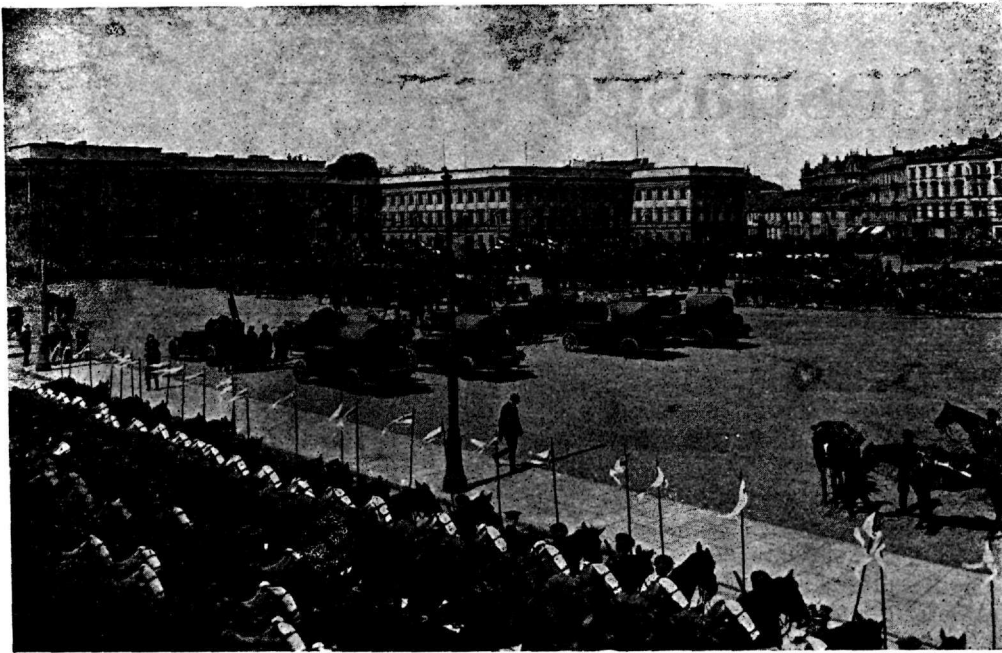
Wasilewski oma teoses „Józef Piłsudski nagu ma teda tundsin“ kirjeldab Poola suurt riigimeest neljas ulatuslikus peatükis: seltsimees „Viktorina“, oma sõbra „Ziukina“, Poola vägede „komandandina“ ja „riigipeana“. Nimetatud teoses on esmakordselt avaldatud rida Piłsudski kirju autorile.

Kohe nimetatud raamatu alguses on kõnet ka eestlastest. Nimelt on Leon Wasilewski Londonis 1899. aastal koostanud brošüüri „Ühise ikke all“, mille käsikirja ta saadab läbivaatamiseks Józef Piłsudskile. See käsikiri käsitas Vene ikke all elavate mittevendlaste rasket saatust ja selles oli teiste Venemaal asuvate võõrrahvaste hulgas kirjutatud ka eestlastest. Nimetatud käsikirja puhul kirjutabki seltsimees „Viktor“ 19. nov. 1899. a. raamatu autorile hiiglapika kirja, milles Piłsudski näitab, milliseid parandusi oleks vaja käsikirjas ette võtta enne selle trükkandmist. Kirja kolmandas punktis ütleb Piłsudski, et lätlaste ja eestlaste kohta käiv osa võiks umbes samaks jääda nagu Wasilewski on kirjutanud. „Mis aga muuta tuleks — oleks Läti ja Eesti kirjanduse alguse ajalooline osa, neist mõnest inimesest, kes tahavad töötada rahva kasuks, ning keele ja arheoloogia kohta käiv osa (see kordub ka Soome osas) — need on tõepoolest vähese tähtsusega tööliselise“, kirjutab Piłsudski memuaarteose autorile.

Möödub tervelt kahekümneaastane vahemaa enne kui Wasilewski raamatus kohtame jälle kõnelusi Eestist ja eestlastest. Leon Wasilewski saabub Poola esindajana 1919. aasta algul Pariisi, et rahukonverentsi töödetsa võtta. Autor ütleb, et ta on seadnud oma ülesandeks otsida kontakti Venemaast lahkunud ja iseseisvust taotlevate rahvaste delegatsioonidega: eestlaste, ukrainlaste, grusiinlaste ja teistega.

„Kõige südamlikumad suhted olid meie delegatsioonil eestlastega, kelle juhiiks oli Eesti välisminister J. Poska, väga silmapaistev inimene, laialise poliitilise silmaringiga, kes hästi küündis nägema Poola tähtsust kõigile Venemaast eralduvatele rahvastele ja kellel Pariisis olid suured teened poolakate suhete arendamisel teiste Venemaa „piirirahvaste esindajatega“, kirjutab L. Wasilewski, kes edasi lausub: „Poska kaudu tutvusin ma Ukraina delegaadi Sydorenkoga.“

Juba oma esimeses raportis „komandandile“ 3. aprillil 1919. a. ütleb Wasilewski kõigist neist asjust olevat teatanud Piłsudskile, kes 8. aprillil 1919. a. vastabki sellele raportile pikemas kirjas. Eesti iseseisvuse saavutamise ajaloo seisukohalt vääriks see L. Wasilewski raport täielikku avaldamist, kuna selles on kõne asjadest, mida meil seni minu teada kuskil pole avaldatud. Käesoleval korral võime meie neist küsimustest, millistest L. Wasilewski oma raportis Piłsudskile kirjutab, Józef Piłsudski 8. aprillil 1919. a. kirja järgi vaid kaudse ettekujutuse saada. L. Wasilewski raportis ei ole olnud juttu vähemast kui eestlaste ettepanekust poolakatele leida tulevikus koostelu võimalusi — riiklikus föderatsioonis, mis muidugi pidi haarama ja ühendama Poolaga mitte üksi Eesti, vaid ka Läti ja muidugi ka Leedu. Nii kõnelebki Piłsudski oma kirjas Danzigi sadama kasutamise asemel Liibavi (praegune Liepaja) ja Riia sadamate kasutamise võimalustest. Józef Piłsudski kirjutab L. Wasilewskile: „Seepärast mõjutagi kõigepealt lätlasi, kas eestlaste kaudu või ka otsemalt.“ Selle kirja lõpp-osa on aga meie, eestlastele, erilise tähtsusega, sest seal kirjutab Józef Piłsudski: „Mis aga puutub eestlastesse, siis, kuigi see ütleb seda ilusat pilti, mis ma püüdsin oma silmade

Varssav. Pilsudski plats

ette maalida auväärsest sir Howard'ist, ei tee ma siiski sellepärast enesele sugugi südamepiina. Üldse, mida rohkem seda parem. Seda virgutavamatena paistab see meie kallitele kaasmaalastele, kelle vastuseisu ja imperialistlikke harjumusi on vaja murda, seda enam, kui auväärased eestlased tunnevad poolakate vastu, — neid nähtavasti mitte tundes, — sellast igatsust, et nad ise valmis on Poola-Eesti föderatsiooni ideed propageerima. Kordan, see küsimus on minule juba puht-praktiline ja seepärast palun sind väga suurendada oma energiat selles suunas. See kord võta vastu mu südamlik kallistus. Sinu Ziuk.“

Juba Pariisi rahukonverentsil tekkisid Poola delegaatide vahel parteilised lahkhelid, mille tõttu tolleaegne president Paderewski tahtis määrata Leon Wasilewski saadikuks Jugoslaaviasse, kuma viimasel oli hea kuulsus serblaste ja kroaatlaste juures ning ta mõistis ka serbo-kroaati keelt. „Kuid see nimetus läks täiesti lahku minu plaanidest, kuna ma edaspidigi tahtsin tegelda meie küsimusega piiriirikes, eriti Baltimaades,“ kirjutab Wasilewski oma mälestustes ja loobub neil põhjustel Belgradi minemast. Edasi kirjutab L. Wasilewski oma raportis 23. aprillist 1919. a., et eestlased on pöördunud Poola delegatsiooni poole palvega tunnustada nende riiki *de facto*, võtta vastu Eesti esindaja Warssawis ja läkitada Poola saadik Eestisse. Wasilewski kirjutab selles oma raportis: „Oma kirjale lisandasid eestlased Prantsuse, Inglise, Itaalia ja Põhja-Ameerika Ühendriikide välisministeeriumide kirjade ärakirjad, millistes Eestit ja ta ajutist valitsust tunnustati kuni rahukonverentsi lõpliku otsuseni. Nende palve käib samasuguse tunnustuse kohta ka Poola poolt. Eestlaste soovi täitmine tooks neile väga suurt rahuldust. Ebakindlus, kaos, mis valitsevad siinsetes asutustes, kes tegelevad välisküsimustega, ei luba aga seda küsimust otsustada. Kõnelesin sellest paaril korral Paderewskiga ja Władysław Skrzyńskiga (viimane ei teadnud sedagi, kus asub Eesti) ja koostasin neile mõlemaile erilise märgukirja, ning tulemuseks on, et see küsimus ei ole ikka veel lahendatud, mis omakorda raskendab mu suhteid eestlastega.“

Leon Wasilewski jätkab oma mälestustes: „Ma ei lasknud seda küsimust (s. o. Eesti *de facto* tunnustamist) enam silmist, aga selle lõplik lahendus järgnes

juba mu kodumaa pinnal, Wilnos, ning juba komandandi enese otsekohesel osavõtul. Minu kolmandas raportis Pariisist 6. maist 1919. a. kirjutasin ma Józef Pilsudskile sellest küsimusest: „Mulle kinnitas Paderewski, et Eesti tunnustamine Poola poolt ja sinna meie esindaja saatmine on juba tõeliselt lahendatud küsimus, kuid mis see kõik aitab, kui tegelikult pole võimalik saada sellekohast ametlikku dokumenti, mis annaks satisfaktsiooni eestlastele. Panen sulle selle küsimuse südamele, sest oleme niigi väga hilinenud ning oleks üpris halb, kui meie eestlaste soovi täitmisel osutuksime viimasteks.“

Samal ajal määratakse Pariisis Poola esimesi saadikuid välismaile. Władysław Skrzyński esitas Wasilewski Poola välisministeeriumi nõuniku kohale, „mis muidugi ei takistanud minu määramist „erakorraliseks suursaadikuks“ Soome-Eesti-Lätti, asukohaga Warssawis. Oli ka teisi plaane, nagu näiteks minu sõit paariks kuuks erakorralise saatkonna juhina Eesti ja Läti,“ kirjutab sellest Wasilewski oma teoses.

Mai teisel poolel 1919. a. saab L. Wasilewski Kazimierz Świtalskilt, kes tol ajal oli Pilsudski sekretäriks, 17. mai 1919. a. kuupäeva kandva kirja, mille teise punkti esimene lõige kõlab järgmiselt: „Komandant soovitas Paderewskile, et Teid määrataks täisvoliliseks ministriks Soome, Eestisse ja Läti. Neisse maise tuleks veel saata erilise ülesandega inimesed, kes kõigis küsimustes, mis puutuvad neisse riikidesse, alluksid Teile. Komandandile on soovitatud läkitada Läti advokaat Soltan, kes 1905. a. esines poliitilistes protsessides kaitsjana ja kel on selle tõttu lätlaste keskel suur mõju ja lugupidamine. Jotko soovitab saadikuks Eestisse Kutylowskit. Meie täisvoliliste esindajate saatmisega neisse riikidesse tunnustatakse Poola nende olemist ja teie postulaadid, mis selles asjas leiduvad Teie eelmistes kirjades, oleksidki sel teel täidetud.“

K. Świtalski sama kirja kolmaski punkt on tervelt pühendatud Poola ja Balti riikide vahelisele mõjuküsimusele ja oleks sõna-sõnalises tõlkes järgmine: „Komandant tunneb püsivalt, et Inglismaa tahab Soome, Eesti ja Läti küsimustes kord-korralt ikka suuremat osa mängida. Inglismaa tahab Balti ranniku toda osa oma mõjupiirkonnas pidada, mis sunnib seda riiki elavalt huvituma ka Leeduga, nagu selle ranniku

tagalaga. Komandant kõneles neis küsimusis Howard'iga, kes õigustas Poola mõju Balti föderatsiooni loomisel. Komandant tahaks, et Teie neis küsimustes kõneleksite Howard'iga, tõstes oma kõneluses esile argumenti, et Inglismaa ja Poola mõju neisse tekkivasse Balti riikidesse tühistaks nende riikide toetumise või ka kontakti otsimise Venemaaga. Küsimus seisab selles, et Inglismaa nois oma Baltimaade aspiratsioonides peaks Poolat riigiks, kes toetub ja võib toetust anda Balti riikide föderatsiooni mõttele ja sellega väärata ja ära tõmmata Inglismaad nende huvide teostamisest koos Venemaaga.“

17. aug. 1919. a. L. Wasilewski lahkus Pariisist, et sõita kodumaale. Warssawi jõudes esineb ta kohe Belwederi lossis Piłsudskile, kes palub ta enda juure lõunale, et pärast lõunat kõnelda kõigist poliitilistest küsimustest, kuid et komandant olnud pealelõunal kinni muude küsimuste lahendamiseks, siis jätnud ta Wasilewski enda juure õhtusöögile, et pärast seda võimalust saada kõnelusteks, mis kestnud kella kümneni õhtul. Wasilewski on siis tol korral väga hea-tujulisele Piłsudskile jutustanud suhetest eestlaste ja lätlastega. Neist kõnelustest ongi esile kerkinud kolm varianti Wasilewski edaspidisest tööst: 1) ammu-kavatsetud saadiku ülesandeline sõit Lätti ja Eestisse, 2) määrata Leedu ja Balti riikide saatkond asukohaga Warssawis ja 3) sama saatkond asukohaga Wilnos. „Komandant pani rõhku eriti energilisele tegelemisele neis küsimusis, eelkõige Poola ja Leedu vahekorral lahendamisele. Ta arvas, et lignemine Lätile (Eestile pani ta vähem rõhku) aitab paljugi kaasa Poolaga lignemise surve avaldamiseks Leedule.“ Järgmisel päeval tulnud aga teade, et Kovnosse on jõudnud Eesti ja Läti delegatsioon läbirääkimisteks poolakatega (eestlased-lätlased olnud arvamises, et Kovno on juba poolakate käes) ja et inglased kavatsevad sakslasteta luua mingi ühise enamlaste vastase rinde. Sealt tekkinudki kavatsus saata Wasilewski Kovnosse, et seal leida ühist keelt. Septembrikuust 1919. a. kolib Wasilewski „Poola välisministeeriumi delegaadina ja ühtlasi riigipea usaldusmehena“ Wilnosse, et lahendada sealt Balti riikidesse puutuvaid küsimusi. „Pidasin sealt suhteid Kovnoga Dunin-Wasowicz'i kaudu, Läti ja Eestiga aga kirjavahetuse teel või jälle sealt tulnud delegaatide kaudu.“

Edasi jutustab L. Wasilewski oma mälestusteeses: „Asudes Wilnos käsitletin ka tol ajal Balti riikide küsimusi ja juba Pariisis alustatud Eesti ja Läti *de facto* tunnistamist. 26. sept. 1919. a. sain ma Tallinnast kirja, mis kandis 6. sept. kuupäeva, minister Poskalt, kes kiirendas Balti küsimuste lahendamist. Siis kirjutasingi ma Poska kirja sisust ühes oma kirjas komandandile 26. septembrist: „Eelpoolne kiri (see on Poska oma. B. L.) veenab mind, et Eesti tunnistamise küsimuse, mis juba otsustatud oli nii Sinu kui ka Paderewski poolt, mittelahendamine toob meile äraarvamata kahju. Eesti *de facto* tunnistamine on sündinud juba kõikide liiduriikide valitsuste poolt, ja meie obstruktsioon muutub juba päris skandaalseks. Pean täiesti tarvilikuks, et see küsimus leiaks lahendust kas raadio teel või teadaande kaudu Poola ajakirjandusele, et aga see teade jõuaks Tallinna ja sellele järgneks Poola diplomaatiliseks asjadeajajaks määratud härra Boufall'i Tallinna sõit. Ma ei kahtle, et hra Boufall viib kaasa enesega sellise tunnustuse, kuid arvan et küsimus on eriti tähtis ja nõuab jalamaidset lahendust, kui meie ei taha oma seisukohta Eestis hävitada.“

Edasi jutustab L. Wasilewski oma mälestustes: „Varsti peale eelpoolse kirja läkitamist interveeneris komandant selles küsimuses Władysław Skrzyński ja ma sain välisministeeriumist teate, et kuigi Boufall veel ei ole viinud Eesti *de facto* tunnistust Tallinnasse, siiski tuleb seda küsimust pidada otsustatuks. Kui siis komandant saabus uuesti Wilnosse — seekord ülikooli avamise puhul — pöördusin Władysław Skrzyński saatel viimast saatva välisministeeriumi ametniku Arciszewski poole küsimusega, kuidas on Eesti *de facto* tunnistamisega. Viimane vastas mulle, et vastav dokument on välisministeeriumis valmistatud juba 6. oktoobril, aga ei ole välja saadetud. Arciszewski kinnitas mulle, et tal on see dokument kaasas, sest Skrzyński ei ole seda veel alla kirjutanud. Otsustasin Skrzyński interveenerida. Väljendasin talle oma rõõmu küsimuse lahendamise üle ja, kasutades seda, et komandant ise ligines meile, teatasin talle, et praegu seisab Eesti *de facto* tunnistamine vaid allkirjas ja dokumendi jalamaidses välisaatmises. Komandant tunnistas asja enesestmõistetavaks ja Skrzyński kirjutas (pliiatsiga) Arciszewski

Pilte Poolast. Lõikuspidu

JOH. MITT

PIKK 1. TEL. 433-74

**Piiniinod ja tiibklaverid „J. Becker“
Puhkpillid orkestritele ja üksikult
Accordeonid, keelpillid jne. jne. Keeled
kõigile pillidele. Raadioaparaadid. Zeiss-
Ikon foto-aparaadid. Jalgrattad ja osad**

poolt talle ulatatud dokumendile: „Wilno 9. X 1919, Skrzyński“, märkides ühtlasi sinna juure: „võib välja saata“. Jälamaid saatsin selle dokumendi W. Sławeki kaudu raadiogrammina ja teatasin sellest Poola ajakirjanduse agentuurile Warssawis. Nii viimaks lahenduski see küsimus.“

Siinkohal on huvitav märkida, nagu jutustab L. Wasilewski, et pärast seda Läti tunnustamine ei ole enam tekitanud sellaseid raskusi nagu Eesti oma. Lätlased, eesotsas välisminister Meierovičiga, on sõitnud Warssawi, missugusest külaskäigust Eesti lugejat tohiks huvitada järgmine vahepala: Piłsudskit külastades on viimane lubanud lätlastele palju igasugust sõjamoona, mis peale Meierovič on küsinud: „Poola annab meile nii palju... aga mis võib Läti vastu anda?“

Siin märgib L. Wasilewski oma mälestustes: „Sel hetkel meenus mulle lätlaste jutustus, et nende liitlased — eestlased — on lasknud enesele soolaselt maksa igasuguse abi eest, iga püssi, iga sõjaväelise varustuse eest.“ Meierovič'i küsimuse peale on aga komandant elavalt vastanud: „Da vetj Latvija budiet silnieje. (Läti muutub ju siis tugevamaks.) Lõpuks on aga Piłsudski lätlastele soovitanud mõjutada leedulasi, et need laseksid Poola väeosi üle oma territooriumi lätlastele appi minna.“

L. Wasilewski määrati Poola delegaadiks Balti riikide I konverentsile Helsingis ja sel puhul oli tal 31. dets. 1919. a. Józef Piłsudskiga pikem kõnelus, mille memuaaritse autor on koju jõudes üles märkinud. Piłsudskilt saadud instruksioonidest huvitab meid muidugi see osa, mis puutub otseselt Eestisse. Piłsudski olevat öelnud: „Olukorravõti on põhja pool, kus tuleb luua Soome, Eesti, Läti, Leedu ja Poola ühine rinne. Rahu Venemaaga tuleb sõlmida vaid korraga, üheaegselt.“

Piłsudski on pühendanud suurt tähelepanu Inglismaale ja on soovitanud Wasilewskile erilisel, et ta igal kohtamisel inglise diplomaatide ja ajakirjanikega rõhutaks, et see osa, mis Poola tahab mängida Balti riikides, ei ole mitte ükski vastolus inglise huvidega, vaid toob just inglastele kasu, kuna Poola Baltimail võib Inglismaale ta poliitikas abiks olla.

Peale Balti riikide esimest konverentsi 1920. a. algul on Wasilewski jälle mõneks ajaks tagasi pöördunud Wilnosse, kust ta on aga kutsutud Warssawi, et seal teha ettevalmistusi Poola-Vene rahuläbirääkimisteks. Edasi jutustab L. Wasilewski: „Välisminister Patek, kellega olime Pariisis Poola riigipea esindajaina ja kes hindas minu teadmisi piiririikide ja Balti küsimuses, palkus mulle saadiku kohta Eestis. Patek soovis ühtlasi mind kasutada rahuläbirääkimiste eel käivatel nõupidamistel kõigi teiste riikide delegatsioonidega, kes pidid Warssawi tulema ühenduses rahuläbirääkimistega.“

L. Wasilewski mälestuste lõpposas leiame veel järgmise lõike, mis huvitab Eesti lugejati: „Tol ajal tegelesin ma saadikuna Eesti pealinna asumise ettevalmistustega, sõites sinna juba aprillis. Asudes Tal-

linnas saatsin ma sealt aegajalt huvitavaid teateid Belwederi lossi (milles asus Piłsudski. B. L.), kuid mu isiklik kontakt komandandiga loomulikult lõdvenes. Meie saatkond Tallinnas, mis asus kuidagi nagu kõrval, ei mänginud tähtsamat osa, ja Warssaw tundis selle vastu ka vähe huvi, eriti kui asi puutus saatkonnasse enesesse. Palju suurem oli tegevus meie sõjaväelises esinduses, kel oli alatine ja tihe suhe peastaabiga, kust saadi rinde teateid. Augustis olin ma Riias, õigemini Riia ligidases supluskohas Bulderi's (Bildlerlingshofis), kus peeti Balti riikide teine konverents. Olin Poola delegatsiooni juhiks ja sellena ootasin ma teateid meie vasturünnakuist ja võitudest (Poola vabadussõjas venelastega. B. L.). Balti riikide konverentsi lõppedes pöördusin ma Tallinna tagasi, kuid seal ma enam kaua ei püsinud, sest olid algamas rahuläbirääkimised venelastega ja seepärast kirjutasin ma riigipeale kirja, küsides, kas ta ei tahaks rahuläbirääkimistel kasutada minu teadmisi Vene ja piiri küsimustes. Vastuses sellele kirjale kutsuti mind Riiga, kus pidid algama Poola rahuläbirääkimised Nõukogude Vene ja Ukraina esindajatega. Asusin tegevusse Poola delegatsiooni liikmena, täites oma kohuseid läbirääkimiste ajal ja kuni rahulepingu lõpliku sõlmimiseni, kirjutasin sellele alla ühes Poola delegatsiooni nelja teise liikmega.“

See kokkurusurutud ülevaade Leon Wasilewski raamatust tahab vaid juhtida tähelepanu neile ulatuslikele materjalele, mis valgustavad meie iseseisvuse saavutamise ajalugu ja milliste materjalide andmed selguvad täies ulatuses alles siis, kui kõrjutada L. Wasilewski raamatuis toodud originaalandmeid, nagu on seda marssal Józef Piłsudski kirjad, Poola välisministri arhiivis leiduvate L. Wasilewski raportitega, millistest eespool kõne oli. Need materjalid lasevad ehk nii mõndki nähtust meie iseseisvuse ajaloost paista selgemas valguses, omandades selle tõttu erilise tähtsuse meie uuema ajaloo uurijaile.

Poola uuesti-looja marssal Józef Piłsudski riigitegelase imposantne kuju kergib Wasilewskigi raamatu lehekülgedelt oma haaravas suurus ja see laseb meid tunda, milline kaotus tabas kogu Poola riiki ja rahvast, kui see geniaalne riigimees 12. mail 1935. a. sulges igavesti oma silmad. Me mõistame ja tunneme õiglaselt kaasa, kui kogu Poola ühiskond pietetlikult mälestab iga aasta sel päeval tõelises leinas oma suurimat rahvameest. Liitume poola rahva leinas marssal Józef Piłsudski surma teisel aasta-päeval, tänavuselgi 12. mail.

Vastu suvele

Meis kõigis on midagi, mis kisub vabale, rikkumata loodusele lähemale. Eriti kevadel, looduse talvunest ärkamise ajal, tahaksid maale, kokkupuutesse loodusega, nii et võiksid end tunda osakesena sellest. Ja puhkus? See on iseenesestki mõista tarviline, sest inimene vajab vahetevahel väljapuhkamist igapäevasest tööst, et koguda uusi jõureserve ja uue energiaga täita oma ülesandeid ühiskonnas.

Meie pikal rannikul ja sisemaal leidub rohkesti suvituskohhti, mis täidavad täieliselt nende peale pandud ülesandeid. Valik on võrdlemisi suur ja õige mitmekesine. Kõigepealt ärilise ilmega kuurordid, mis on investeeritud suuri summasid ravilate, sanatooriumide, hotellide, pansionide ja muude vajaliste algatuste rajamiseks, siis terve rida sisemaa vähemaid suvituskohhti. Kus on männimets või liivarand, seal võib leida ka suvilaid ja suvitajaid. See suvituskohdade rohkus ja suvitajate laialipaiskumine üle maa on sageli imestama pannud meid külastavaid välismaalasi. Nad kinnitavad, et Eestis on palju ilusaid suvituskohhti, kuid miks neid kõiki kasutada, sest see ei võimalda ühelgi suvituskohal välja areneda esimese klassi kuurordiks. Möödunud aastal väitis üks rootsi turist, kes oli kahe nädala jooksul kogu Eesti risti ja põigiti läbi reisinud, et me peaksime kõik oma suvitajad meelitama tähtsamasse mereäärseisse kuurorditesse, nagu Pärnu, Kuressaare, Haapsalu ja Narva-Jõesuu. Sisemaistest võiksid tulla kõne alla Elva ja Pühajärve, millest rootslane oli eriti huvitatud. Ta põhjendas oma väiteid sellega, et suvitamisega on meil lühike, seepärast kuurordid ei jõua kuigi palju rahvast läbi lasta — ja kui osa puhkajaist valgub laiali mööda väikesi sisemaisi suvituskohhti, millest siis elavad kuurordid? Kui viimased tahavad välismaalasi ligi tõmmata, siis peavad nad endid eeskujulikult sisse seadma — see aga nõuab raha, ja raha kantakse laiali mööda väikesi sisemaisi ja ka mereäärseid puhkepaiku. Rootslasel võib õigus olla, aga vaevalt laseb eestlane sellaseist argumentidest endale teha kohustusi. Väikeste suvituskohdade tekkimisel on nähtavasti oma sügavad põhjused. Eestlane armastab maad, ja siin ei saa mi-

dagi parata. Meil ei ole aastasadasid vanu linnakodanikke, kes on maale täiesti võõraks jäänud. Vanemal generatsioonil ja osalt ka keskmisel on veel otseselt sidemed maaga. Maa ja selle ümbrus köidab meie inimesi, see vastab meie mentaliteedile. Meil tahetakse omaette suvitada, lahus teiste kisast ja kärast. See põhjustabki väikeste suvituskohdade tekkimise. Huvitav on võrrelda välismaa ja meie kuurortide reklaami. Meil reklaamitakse vaikust, rahu, metsade rohelist, ilusat ümbrust jne., kuna välismaa kuurordid panevad oma reklaamis pearõhu lõbusale ajaviitele ja teistele mõnudele. Vaikus ja rahu on sanatooriumide asi. Nähtavasti on ka reklaami vahe tingitud rahvaste eri kalduvustest. Eestlane tahab suvel puhata rahu ja vaikuses emakese maa lähedal, kuna paljud teised rahvad otsivad kuurordis suviseid lõbusid. Eesti linlase maa-kalduvus võib-olla takistab küll mõningal määral meie kuurortide arengut, kuid sel on ka oma head küljed. On meil ju küllalt räägitud sellest, et meie kultuuri areng peaks minema õigupoolest nii, et linna ja maad üksteisest ei lahutataks, vaid et nad oma arengus sammuksid käsikäes. Suvekuud, millal linlane põgeneb maale tallu või väikesesse suvituskohhta, aitavad just ühist teed siluda. Seda enam, et töökätest on maal praegu eriti suur puudus. Ja kui linna-sugulane heinategemiseks maale appi tuleb, siis on iga niisugune jõud maal kibedal tööajal teretulnu. Tubases õhus liikunud linlasele peaks olema suureks vahelduseks oma tervist parandada ja keha kõvendada selle tööga, mida teeb suurem osa meie rahvast. Ja lõpuks õpitakse tundma üksteise hädasid ja muresid, mis kindlasti mõjub lähendavalt ega lase tekkida sügavaid arusaamatusi linna- ja maainimeste vahel.

Suvitamine ja kuurortides käimine ei ole tänapäev enam suursuguseks ajaviiteks, mida võib endale lubada ainult rikkam kiht, vaid hädavajaline abinõu tervise kosutamiseks igale tööinimesele. Seepärast näeme ka nüüd juba üsna palju kuurortides lihtrahvast, kes on tulnud terviseallikate juure otsima oma haigusele abi. Kuurordid täidavad kaalukaid sotsiaal-kultuurseid ülesandeid

Eesti Ingeri

Viru rannik — Narva-Jõesuu

PÄRNU

- odavaim kuurort!

Piiramata arv tervisvanne (muda, raba, sõehappe j. t.) ühes arstiabiiga, toaga ja täielise ülalpidamisega maksab **juunis** ja **augustis**:

14 päeva kestel, kokku	68 krooni	
21 " " "	95 " "	ilma ühegi muu
28 " " "	126 " "	lisakuluta

Üksikasjalisi andmeid saab aadressil:

Pärnu, supelinspektorile.

rahva tervishoiu alal. Meie karmis kliimas tekib mitmeid haigusi, mis tervist ja jõudu kurnavad, kuid milledele on heaks arstirohuks meie oma loodusevara — radioaktiivne tervismuda. See on äraproovitud arstim ja ta tervendav mõju on teada isegi palju kaugemal meie kodumaa piire. Seda seika on mõningad osavad välismaa ärimehed ära kasutanud ja reklaamivad seda patenteeritud medikamendina kui mõnd kosmeetilist nõia-rohtu, mis kõik valud ja vead pihuga ära võtab.

Kuurortidel on peale tervishoidliku tähtsuse ka rahvamajanduslik tähtsus. Kui me näeme meie suuremais kuurortides kerkimas aina uusi nägusaid ja lähedaid hooneid, siis ei ole need mõeldud ainult kadumaisile suvitajaile, vaid ka välismaalastele. Eespool oli juttu sellest, et meie kuurordid ei jõua väheste suvitajate tõttu küllalt ajanõudeile vastavalt end korraldada. Siin võib osake tõtt olla, kuid kiiresti ja umbropsu suurte kapitalide investeerimine kuurortidesse ja selle järele välismaa suvitajate tungi ootama jäämine oleks võinud meid ka kuivale jätta. Asjad on arenenud oma loomulikku käiku. Meie kuurordid on end täiendanud ja korraldanud vastavalt ajanõudeile niipalju kui seda on tinginud olud. Praegu oleme sellases seisukorras, et meil ei tarvitse sugugi silmi maha lüüa välismaalaste ees, kes külastavad meie kuurorte. Et selget pilti saada edusammudest, tarvitseb ainult võrrelda meil praegusi kuurorte veneaegsetega. Me võime isegi veel rohkem ütelda. Välismaa keskpärased ja väga laialt reklaamitud kuurordid ei ületa meie omi peaaegu millegagi. Igatahes kui mitte muuga, siis looduse iluga jäävad nad sageli meie omadest koguni maha.

Mitte ükski kuurordid pole püüdnud suvitajale vastu

tulla, vaid ka ligipääsu-võimalusi on püütud neile kättesaadavaks teha. Me teame, et tihe omnibuste võrk ja suvised odavad raudtee-piletid on kõik suvitaja teenistuses. Siia lisanduvad veel suvitajate rongid, mis on seks otstarbeks käiku lastud.

Välismaa turistide ja suvitajate peale on kuurortide valitsused ja turismibürood pannud käesoleval kevadel suurt rõhku. Eriti palju külalisi oodatakse Rootsist. Selleks on kõigepealt samme astunud Narva linnavalitsus, kes kavatseb suvel korraldada rootsi-päevi. Päevade head kordaminekut peaksid tagama Härnamäe lahinguväljale püstitatud „Rootsi Lõvi“ ja mitmesugused sõiduühenduse soodustused Narva ja Stokholmi vahel. Pealeselle käisid hiljuti Rootsi turistide ja suvitajate Eestisse saabumiseks ettevalmistusi tegemas turismi keskkorralduse peasekretär Leinsaar, Pärnu supelinspektor Randpõld ja Kuressaare linnapea Perens. Nad toimetasid Rootsisse koguka arvu brošüüre Eesti tutvustamiseks ja astusid ühendusse rootsi suuremate lehtedega, kes olid lubanud Eesti heaks teha head propagandat. Neis hakkavad ilmuma eesti leheküljed, mis sisaldavad pilte ja kirjutusi Eesti üle, peamiselt aga Eesti suvitusolude kohta. Mitte ükski Rootsist, vaid ka kõigist teistest riikidest on püütud tõmmata turiste ja suvitajaid Eesti parimaisse kuurortidesse. Soomes on meil ammused sidemed, mis on aasta-aastalt tihenunud, kuna sel suvel peaks Soome külaliste arv eriti kasvama, sest laevühendusi kavatsetakse hakata pidama iga päev.

Soovime, et nii kodu- kui ka välismaised suvitajad leiaksid puhkust ja kosumist meie ilusas põhjamaises looduses ja kuurortides.

—ju.

Agr. J. Saarsoo

Kevadisi päevaküsimusi põllul, niidul ja metsas

Uudismaade harimine on hoogus. Tõukari igasse tallu. Põllusaakide tõstmisest. Mets on talus hea sissetulekuallikas.

Maantee äär on ilustatud puudega

On jällegi kevad. Põllumees seisab kibeda tööhooaja ees, millal ta heas ja kindlas lootuses mulda külvab viljaseemne, et siis, kui suvi on soe ja küllalt sademeterikas, sügisel lõigata rohket saaki. Niisugune on lootus. Selle lootuse täitumine oleneb loodusest. On loodus põllumehele heatahtlik, siis täituvad ka lootused.

Põllumees seisab kibeda tööhooaja eel. Kavad ja plaanid tööks on kõik juba pika talve jooksul valmis mõeldud, mitte üksi möödunud talve jooksul, vaid juba ennemalt, ja eeltöödki on tehtud eelmisel sügisel maa harimisega nendeks kavadeks.

Viimased aastad ei olnud põllumehele saagi poolest soodsad. Eelmisel aastal kaua kestnud põud pani viljakasvu kinni, aastal enne seda ei lasknud liigvihmad sügisel vilja koristada ja mädandasid selle põllul. Kuid põllumehe head lootus pole need aastad kõigutanud. Igal uuel kevadel asutakse jällegi uue innuga ja jõuga tööle, nagu poleks eelmisi aastaid olnud, ja saagi saamiseks tehakse kõik eeltööd, et kõrgemat saaki saada, olgugi et halval aastal paljud neist töist on tuluta olnud. Kuid ega see põllumeest veel heiduta. Ikka tehakse oma tööd parema äratundmise järgi — haritakse maad, väetatakse, külvatakse hea seeme, hoolitsetakse vilja eest kasvu ajal, et aga sügisel saaksid salved vilja kuhjaga. Põllumees teab, et „aasta pole aasta vend“. Kui on olnud halbu aastaid, siis tuleb ka häid, ja ümberpöörduvalt. Peab aga ainult valmis olema neid häid aastaid vastu võtma, ja seepärast põllumehe hool on alatine.

Viimased aastad on annud meie põllumehele palju julgust ja tegutsemistahet. Saaduste hinnad on vaid pisut paranenud, kuid sellest hoolimata on põllumeest vallanud eriline tegutsemistung. Siin on põllumehe jul-

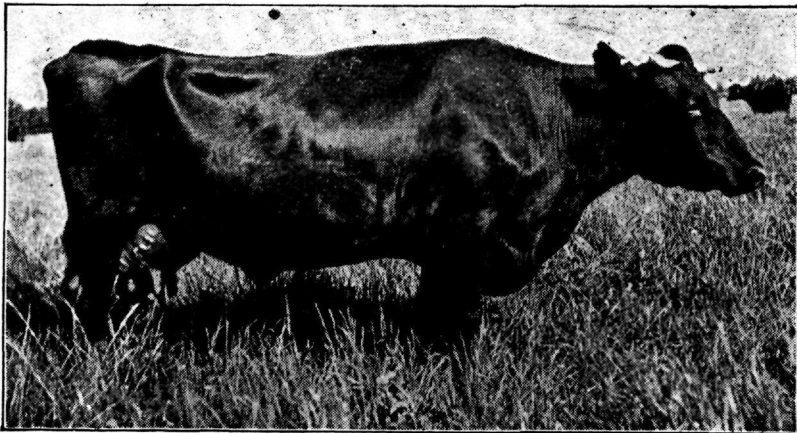
gust väga palju kinnitanud valitsuse sammud, mis on ette võetud meie põllumajanduse edendamiseks ja arendamiseks. Põllumees näeb, et ta pole üksi, et raskel ajal on tal hea abiline, ja see annabki julgust tegutsemiseks. Toon allpool mõned näited, milles avaldub see töötamise tahtmine.

Loomakasvatus edeneb jõudsasti.

Loomakasvatuse paremale järjele seadmisel pole kunagi olnud nii suurt hoogu kui praegu. Kõik nõuanded ja soovitusel leiavad heatahtlikku ja osavõtlikku pinda. Olgu see siis tõuloomakasvatus, kus on tõuloomade soetamine nii hoogus, et paremaid tõukarja sugulavadeid on mitmeks aastaks vasikad ette tellitud, või olgu see sugupullijaamade asutamises, kus ei jõuta niipalju abirahasid anda kui on pullijaamade soovijaid. Seisab otsustamata abiraha puudusel 100 pullijaama asutamine.

Pannakse rohkem kui kunagi varem rõhku piimakarja söötmisele. Nii on tänava ostetud eriti rohkesti riigi jõusõota, ja tulemused ei lase end siin kaua oodata. Hoolimata sellest, et möödunud aastal oli halb vilja-aasta, on piimatoodang tänava tõusnud. Nii on karjaindustri kontrolli andmeil tänava kontrolliaasta (1936/37) esimese poole toodang tervelt 50 kg piima võrra suurem kui möödunud aastal samal ajal. Kuna võihind oli tänava kindlustatud Kr. 1.80 kg, siis või väljavedu on tublisti tõusnud käesoleva aasta esimesel veerandil. Kui 1936. a. esimesel veerandil veeti meilt välja 1136 tonni võid, siis k. a. sama aja kestes oli väljavedu 2004 tonni, s. o. tervelt 43,3% suurem kui eelmisel aastal. Peale hinna, mis on võil tänava kõrgem 20 sendi võrra, on või väljaveo suurust põhjustanud möödunudaastane hea heinasaak. Olgugi et teravili kannatas m. a. põua all, olid möödunud kevade algul ilusad ilmad, mis eriti soodustasid heinakasvu. Suvine põud heinasaagile enam mõju ei avaldanud, oli enim kasuks, kuna kuivade ilmadega oli võimalus heina haljalt ja kiiresti ulualla saada ja seega hoiduda kadudest, mida sünnitab heintele kauane väljas vihma käes ligunemine. Keskpärastes taludes hein aga moodustabki peamiselt piimakarja

Sidol parim
puhastusaine
metallile ja klaasile

E. punasekarja tõulehm

sööda, ja kui see on hea ja seda on küllaldaselt anda — toodangute tõus ei lase end kaua oodata. Käesoleva aasta esimese veerandi toodang on rekordiline, ka kõrgkonjunktuuri aastail samal ajavahemikul pole nii palju võid välja veetud.

Piimakari talu tähtsaima majapidamisharuna hakkab kõikjal läbi lööma. Meie piimakarja toodangud kannatasid seni söötmise puudulikkuse all. Põllupõhk ja harimata niidu hein peasöödana vähemate põlluheina ja jõusööda annuste kõrval ei suutnudki suuremaid toodanguid esile kutsuda. Sellest on ka üldiselt aru saadud ja väärtuslikule kultuurniiduheinale kui odavale ja heale piimakarja söödale omistatakse ikka rohkem ja rohkem tähelepanu.

Ligi 20.000 uudismaaharijat.

Meie piimakarjapidamise lähem siht — kõrgeväärtuslikule, varakult niidetud valgurikkale kultuurniiduheinale rajada oma piimatootmine — on erilist hoogu saanud uudismaa harimise aktsiooniga. Uudismaade harimise soodustamine on kestnud kaks aastat, käes on kolmas aasta. See algatus on väga suureks paisunud. Kui kaks aastat tagasi andis Põllutöökotta end üles 7000 uudismaaharijat, siis käesoleval kevadel on end registreerinud 18.524 uudismaaharijat, kes tänavu soovivad hektaari või paar oma maad kultiveerida. Lisaks neile laseb oma uudismaid traktorijaamad üles künda hulk talupidajaid, kes ei saa odavamale traktorikünnile liiksaks mingisuguseid soodustusi. Uudismaade harimise alal on väga suur hoog sees ja selle tulemused peaksid juba kõige lähemal aastail meie põllumajanduse kogutoodangus end tundma andma. Senised paar aastat, millal soodustati uudismaade ülesharimist, olid nagu ettevalmistusaastad. Ja ka tegelikult võtab töö uudismaade harimisel aega, enne kui sealt saaki hakkab saama. Kuivendamine, laastamine, silimine, see võtab kõik juba terve aasta aega, siis tuleb künd ja künnimätta purustamine, millele saab alles järgneda seemnekülv. See-ga uudismaaharimine algusest kuni ajani, millal hakkab rajatud kultuurniidult täit saaki saama, võtab oma paar-kolm aastat aega. Edasi on aga saak püsiv, kui niidu eest korralikult hoolitseda ja seda väetada.

Meie uute kultuurpindalade juurevõitmine põllumajandusele on viimaseil aastail uue suuna võtnud. Enne tegeles riik meil rohkem asundustegevusega, et selle

kaudu seni täiesti kasutamata soodel rajada uusi talupidamise üksusi ja võimaldada seal töölisile tööd. Nii-viisi juureloodud põllumajanduslik maa aga tuleb küllalt kallis, arvestatakse umbes 400 kr. hektaar, ja see-tõttu läheb see küllalt kulukaks ja summade vähesuse tõttu ei ole võimalik sellele tööle väga suurt ulatust anda. Pealegi teeb raskeks selle töö tööliste puudus, mis eriti põllutööl viimaseil aastail on suureks paisunud. Uudismaadele uute majapidamiste rajamine mitte ükski ei nõua ülesharimisel palju tööjõudu, vaid võtab ka jäävalt tööturul tööjõude ära, kes asuvad neid talusid pidama. Vanatalude uudismaade ülesharimine tuleb hoopis odavam. Siin esiteks ei nõua need seni metsikute niitudena ja karjamaadena kasutatud maad ülesharimiseks kuigi suurt kulu. Paljudes kohtades saab juba laastamise järele maa üles künda ja kultuuri alla võtta. Riigilt ja rahvamajanduselt ei nõua see kuigi suuri kulusid. Kultuurmaa saadakse nii viisi kuni kümme korda odavamalt kätte ja, mis peasi, selle saamiseks kulub vähem liikuvat tööjõudu. On arvestatud välja, et meie põllumajandus kogu ulatuses ei kannata tööjõu puuduse all. Seda võiks veel ülegi jääda, kui saaks kõik tööjõu reservid kasulikule tööle rakendada. On palju vähemaid talusid, kus talu ekstensiivsel majandamisel ei kasutata talus oleva terve tööpere tööjõudu. Kuid need talud on senini niivõrd passiivsed olnud, et nad oma vähetootvaid maid üles ei hari. Alles uudismaa harimise preemiade maksimisega saab ergutada neid tööle ja nende seni kasutamata olev tööjõud kasutatakse kõige esmalt maa ülesharimiseks ja siis ka hiljem annab see talu sealsele tööperele rohkem tööd ning muidugi ka elamistingimused muutuvad seal lahedamaks. Sellega on siis kasu saanud terve meie rahvamajandus — reservid on töösse rakendatud ja sellega suurendatud meie põllumajanduse toodangut ja läbikäiku. Muidugi ei vähenda see üldist tööliste puu-

Uudismaa harimisel on puu lõhkeai-nega õhku lastud

Ernst Saar †

Laupäeval, 24. aprillil, sängitati maamulda Tartumaa Maleva pealiku abi ja NK Tartumaa Maleva vanem Ernst Saar. Matusetalitus toimus Tartu Maleva ruumes. Saatajaid oli rohkesti, nende hulgas maleva aukompanii ühes lipu ja orkestriga. Leinarongi eesotsas kanti kadunu aumärke ja kalmule asetati hulk pärgi.

Ernst Saar sündis 22. septembril 1892. aastal Viljandimaal kooliõpetaja pojana. Hariduse sai ta Kõo valas Kirivere ministeeriumikoolis ja Tallinna keskkooli õhtukursustel. Aastal 1911 astus Soomes Orinalo põllutöökooli, mille lõpetas 1913. aastal parima õpilasena. Samal aastal suri ta isa ja E. Saar asus isatalu juhtimisele. Maailmasõja päevil, 1916. aastal, mobiliseeriti ta Vene sõjaväkke. Õppekomando lõpetamise järele määrati ta Peterburis Tehnoloogia Instituudi juures korraldatud gaasiasjanduse instruktorite kursustele, mille lõpetamise järele ta teenis mitmes asutuses ja sõjaväeosas instruktorina ja laborandina. Ta lahkus Vene sõjaväest 1917. aastal. Järgmisel aastal oli ta juba Piliistveres Kaitseliidu ülemaks. Vabadussõja ajal astus ta vabatahtlikult Kalevi Malevasse, kus algul teenis reamehena ja hiljem rooduülemena, tehes hulk lahinguid eesliinil kaasa ja saades selle eest Vabadusristi. Kalevi Maleva likvideerimise järele 1921. a. algul läks ta üle 6. polku, kust sama aasta aprillikuus lahkus reservi. Asus Põllumeeste Keskseksi juure ametisse Lõuna-Eestis põllumajanduse-inspektorina. Hiljem oli ta Tartu maakonna agronoomiks. Maavalitsuse liikme Kalmi surma järele valiti ta Tartu maavalitsuse liikmeks ja pärast maavalitsuse esimehe P. Riivese surma maavalitsuse esimeheks. Samal ajal algas ta intensiivne töö kaitseliidus. Ta oli Tartu Maleva Vabadusristi vendade malevkonna organiseerijaid, esimene pealik ja ühtlasi Tartu Maleva juhatuse liige. Asus hiljem maleva pealiku abi kohale, sealjuures olles algusest peale Tartumaa Noorte Kotkaste Maleva vanemaks.

Soovime lahkunud töömehele rahu ta viimsel puhkepaigal.

dust, ennem võib suurendada, kuid mõni kasutamata tööjõud saab niiviisi tööle rakendatud nende endi taludes.

Maa viljakuse tõstmine.

Kuid mitte üksi uudismaade kaudu meie põllumajandusliku toodangu suurenemisele pole rõhku pandud, vaid ikka enam ja enam hakatakse rõhutama, et on tarvis ka meie senise põllumaa toodanguid tõsta. Statistilised andmed näitavad, et meie põllusaagid jäävad maha meie naabermaade põllusaakidest. Ka meie üle lahe asuva põhjanaabri põllumehed saavad oma põldudele suuremaid saake, hoolimata sellest, et seal kliimatilised tingimused on halvemad kui meil.

On hakatud tõsiselt uurima meie madala saagi põhjusi. On hakatud tõsiselt tähelepanu juhtima meie põldude maa viljakuse tõstmisele. Põhjusi, miks meie saagid on väheldased, on palju. Siin mõjub peale maa viljakuse ja väetamise tugevuse kaaluvalt kaasa ka külvikord, maaharimine, viljaseemne sordi küsimus, põldude umbrohtumine jne. Kui neist mõni küsimus on põllumehe poolt hooletusse jäetud, siis annab see end kohe saagi suurusele ja kasvatamise tasuvusele tunda. Ja kui mitu ala on hooletusse jäetud, siis jääbki saak väikeseks.

Põllutööliste puudus sunnib ka

põllutööde mehhaniseerimise

küsimusele rohket rõhku panema. Ja siin andmed masinate ostude üle näitavad, et sel alal on areng intensiivsem kui kunagi varem. On jõutud arusaamisele, et praeguste kallite palkade juures, näiteks, käsitsi heina niitmise tasuvus on väga küsitavaks muutunud. Ja talu, kus on vastav hulk heinamaid, ostab endale niidumasinat, samuti ka masinreha. Muidugi käib see kõik käsi-käes maade kultiveerimisega, sest võsastikuga kaetud künklikul ja märjal metsikul niidul pole masinaga midagi teha. Masina muretsemine juba ise nagu kohustab põllumeest oma maid üles harima, nii et seal masinaga töötada saaks. Ka muudele aladele tungib masin. Nii

osteti möödunud sügisel väga palju kartulivõtmismasinat.

Igal talul olgu oma mets!

Eespool oli peatatud mõne sõnaga talu tähtsaimate majapidamise küsimuste juures. Kuid aeg on praegu niisugune, et majapidamise peaharude kõrval tuleb ka väärikat tähelepanu juhtida metsale. Mets kui talupidamise kõrvalharu on viimaseil aastail, puumaterjalide kõrge hinna ajal, rohket kõnet tekitanud sissetulekute kaudu, mis ta on annud taludele, kel võimalik oli metsa müüa. On palju talusid, kes tänava realiseerisid miljonitesse ulatuvate summade eest metsa. Mets on nagu talu pank, kuhu iga-aastase metsa juurekasvuga koguneb raha. Seda raha aga ei saa enne kulutada, kui seda on sinna küllaldaselt kogunenud, kui mets on raieküpseks ja müügiküpseks saanud.

Kuid selleks, et mets hakkaks talule varandust koguma, on tarvis, et mets oleks talul olemas. Siin tuleb nagu teatud algkapital panka viia, kus see siis hakkab kõrgeid protsente kandma.

Algtingimus, et metsast kasu saada, on see, et talus peab metsa rajama. Kuigi meil praegu võib-olla on metsa talus küllalt, kuid kui meie seda järjest kasutame või müüme, siis lõpeb see ükskord otsa.

Metsa kasutamisel või müümisel tuleb juba aegsasti mõelda uue metsa asutamisele, kas metsa maha võttes kitsaste raielankide viisi, nii et kõrval metsas kasvavad puud saaksid tühjaksjäänud maale seemet külvata, millest hakkab sirguma uus mets, või jälle metsa maha võtmisel jätta kasvama üksikud seemnepuud, mis külvavad tühjaksjäänud maale puuseemet. Kus aga pole

kummagi uue metsa asutamise viisi eest hoolitsetud või pole see mõnel põhjusel võimalik, seal tuleb mets istutada noortest taimedest, mida kas oma puukoolis kasvatatakse või missuguseid saab ka riigi metsavalitsuselt tasuta.

Neil talupidajail, kes tänava talvel metsa kalli hinda eest müüsid, on otse kohustuseks, et nad endale juba käesoleval kevadel või sügisel sinna uue metsapõlve rajaksid. Tuleb sellega nagu algkapital panka viia, mis hakkab seal kasu kandma.

Majanduslik kasu, mida said need talupidajad, kel metsa müüa oli, olgu ergutajaks ka neile, kel seni sügü metsa pole. Metsa on võimalik endale rajada igal talupidajal, kel vastav maa-ala on olemas, ja tihti on vähetootvaid liivaluuteid j. m. kasulikum metsa alla võtta kui seal põldu harides väikest saaki saada. Igal aastal istutatagu natuke metsa ja niiviisi koguneb juba mõne aastaga küllalt suur maa-ala, millelt tulevikus, kui mitte just ise, siis vähimalt järeltulijad põlved võivad täit kasu saada.

Maikuu korraldatakse meil üle riigi

metsapäevi,

kus võetakse lähemale käsitlemisele kõik metsa küsimused. Metsapäevadel peetakse vastavaid selgitavaid loenguid metsa üle, metsapäevadel võetakse ka ühiselt kätte ja istutatakse mõne üldkasuliku asutuse lähemasse ümbrusesse, nagu seltsimajade, meiereide jne., puid. Samal ajal kaunistatakse ka ühiselt teede ümbrust puude istutamisega. Koolid ja maanoorte ringid teevad metsapäevade töö ära puude istutamise alal, mis on rõõmuks neile endile kui ka neile, kellel on võimalus selle töö tulemusi hiljem näha.

Kuid mitte üksi ühiselt, vaid ka iga talu iseseisvalt korraldagu endale ka midagi metsapäeva sarnast. Võetagu kevadel mõni päev, kui teised tööd võimaldavad, ja istutatagu sel päeval ainult puid. Istutamistööd tehtagu kas uue metsasalga rajamiseks või istutatagu puid teede, põldude, niitude ja karjamaade veertele, kus need pakuksid põllumajanduslikule maale varju külmade põhja- ja läänekaarte tuulte vastu ja ühtlasi oleksid ka abiks kevadel vara päikesekiiri kinni pidama, et seal suurema soojuse mõjul hakkaks loodus varem elu avaldama. Samuti eluhoonete ümbrusse on kaunis ja kasulik istutada tarbe- ja ilupuid, mis kaunistavad meie kodu ümbrust ja annavad sirdudes palju kasulikku tarbematerjali. Kõik noored puutaimakesed, mis on isenesest mõnes aianurgas või mujal kasvama pääsnud,

Kui Teie laps mängib—

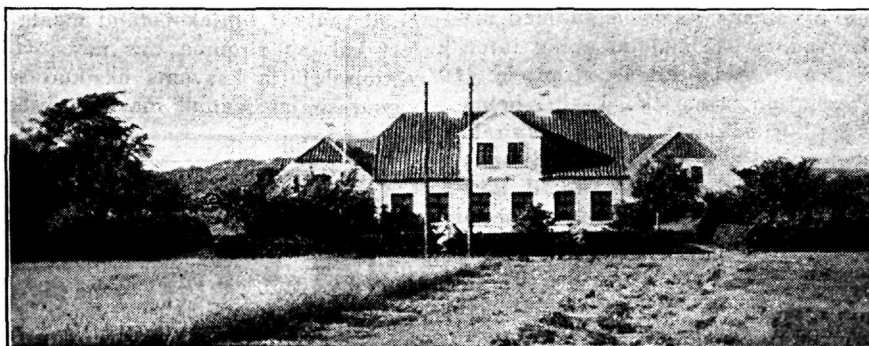
kui sageli on hetki, mida tahaksite meeleldi jäädvustada! SUPER NETTEL'iga on loonud Zeiss Ikon väikefilmikaamera, millega iga liigutuse tabate kiiresti filmile. Sidurdatud pöördketas-kaugusmõõtja tabab alati teravad ülesvõtted ja valgusjõuline Zeiss objektiiv võimaldab momentvõtteid isegi ruumis. Kroomitud väljatõttlus mõjub eriti elegantselt! Kõiki neid täpsuskaameraid näitab ja demonstreerib Teile

firma «FOTRA», Tallinn, V. Posti 8, tel. 476-24

kaevetagu üles ja istutatagu sinna, kus neist kõige rohkem kasu ja ilu on.

Üteldakse küll, et „ilu ei kõlba patta panna“, kuid kui jätame oma maakodul kodukaunistuse hooletusse, siis, olgugi et oleme harinud oma põllud kõige paremini ja et talu annab head tulu, jätab niisugune talu meid nagu kuidagi külmaks ega seo endaga. Seepärast üheskoos talude arendamisele majanduslikult, uudismaade ülesharimisega, karjapidamise ja teiste alade korrastamisega paneme väärilist rõhku ka meie talu välimusele. Sisu ja välimus arenegu üheskoos, siis saame endale eluaseme, mis meid rahuldab nii majanduslikult kui ka on meile koduks, kus viibime hea meelega ja kus töötamine on aina lõbuks. Selleks jõudu!

Hekiga ümbritsetud puude sisse uppuv talu

Maailmameistri-laskevõistluste kava

Helsingis 30. 07.—08. 08. 37.

Kolonel J. Siir.

ÜLDTEATEID.

1. **MM-LV-37 osavõtu õigus** on kõikidel laskuritel, kes kuuluvad Rahvusvahelisse Laskur-Üniooni liikmes-organisatsiooni ja on nendelt esindatava maa (riigi) alamad.

Maailemameistri matšidest (peavõistlustest) osavõtt on vastavate võistlusmäärustega piiratud (v. a. sõjapüsi matš).

Kõikidest lisa- (kõrval-) võistlustest osavõtt on piiramatu.

2. **Hinnaalandust** antakse nii laskureile kui ka võistluste külastajale:

— laevaliiril Tallinna-Helsingi 20% ja

— Soome raudteedel 25%.

3. **Kortereid** on varutud külluses.

Eesti laskuritel on meie Laskurliidult korterid juba valmis varutud (Brändö rannahotellis, Helsingi lähedal saarel).

4. **Ühenduse pidamiseks** laskeväljakuga antakse iga võistlustest osavõtja rahvuse käsutada üks omnibus.

5. **Kõik meeskonna- ja individuaal-auhinnad, medalid ja plaketid jagatakse** kätte esmaspäeval, 09. 08. 37.

Diplomid saadetakse kätte asjaomaste organisatsioonide kaudu 01. 10. 37-ks.

6. **Võistluste tabel-kava ja ajajaotus.**

Märkus: laskmiste päevad on tabelis märgitud X-ga, peamatšide nimetus ja päevad X.

Võistlus	A e g		J u u l i		A u g u s t							
	R 30	L 31	P 01	E 02	T 03	K 04	N 05	R 06	L 07	P 08	E 09	
A. VABAPÜSS.												
1. Maailmameistri-matš											X	
2. 3×10 lasu võistlus			X	X	X	X	X	X				
3. Meistrimedali võistlus	X	X	X	X	X	X	X	X				
4. Seeriavõistlus	X	X	X	X	X	X	X	X				
5. Vanameestevõistlus		X										
B. SÕJAPÜSS.												
1. Maailmameistri-matš 300 m								X	X			
2. Meeskonna 20-lasu võistlus lamades 300 m			X	X	X	X	X	X	X			
3. Meistrimedali võistlus 300 m	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
4. Seeriavõistlus 300 m	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
5. Lahinglaske-meistrimedali võistlus 150 m	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
6. 3-asendi 10-lasu kiirlaske-võistlus 150 m			X	X	X	X	X	X	X			
7. Lahinglaske-seeriavõistlus 150 m			X	X	X	X	X	X	X			
C. VÄIKEKALIIBERPÜSS.												
1. Maailmameistri-matš lamades 50 m						X						
2. Maailmameistri-matš põlvelt 50 m						X						
3. Maailmameistri-matš püsti 50 m							X					
4. Maailmameistri-matš 3 asendist								X				
5. Meistrimedali võistlus lamades 50 m	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
6. Meistrimedali võistlus põlvelt 50 m	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
7. Meistrimedali võistlus püsti 50 m	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
8. Seeriavõistlus 50 m	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
9. Vanameestevõistlus 50 m			X									
10. Meeskonnavõistlus 100 m			X	X	X	X	X	X	X			
11. Seeriavõistlus 100 m	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
D. VABAPÜSTOL.												
1. Maailmameistri-matš								X				
2. 30-lasu võistlus			X									
3. Meistrimedali võistlus	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
4. Seeriavõistlus	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
E. KAHEVÕITLUS.												
1. Maailmameistri-matš									X			
2. 30-lasuline põhjamaa-kahevõitlus-võistlus			X	X	X	X	X					
3. Olümpia seeriavõistlus	X	X	X	X	X	X	X	X				
4. Kahevõitluse seeriavõistlus	X	X	X	X	X	X	X	X				
F. SÕJAPÜSTOL.												
1. Meistrimedali-kahevõitlusvõistlus	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
2. Öppelaske-võistlus			X	X	X	X	X	X	X			
3. Kahevõitluse seeriavõistlus	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
4. Öppelaske-seeriavõistlus	X	X	X	X	X	X	X	X	X			

7. Laskerajad.

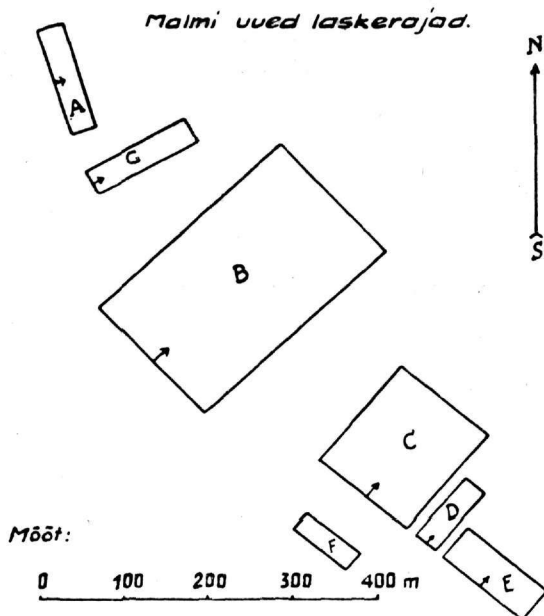
MM-LV-37 peetakse Malmi (umbes 12 km Helsingi südalinnast) uue laskeväljaku 6-laskerajal (vt. joonis), mis omavad kokku 282 laskekohta.

Lastakse kruusavallidelt (-tulejoonelt).

Lamades laskmisel kasutatakse u. 0,5 cm pakusi kookosmatte.

300 m, 50 m ja olümpia kahevõistluse rajad on kaetud (lahtise esiküljega katusealused). Laskesuund on kirdesse (NO).

Relvade ja varustuse hoidmiseks varutakse igale osavõtjale rahvusele laskeväljakul üks tuba.

Joon. 1.

- A. 25 m püstoli-rada; 40 märklauda ja 18+20 kujumärgi-seadist;
- B. 300 m rada; 80 märklauda;
- C. 150 m rada; 70 märklauda;
- D. 100 m rada; 20 märklauda;
- E. 50 m rada; 70 märklauda;
- F. Einelaud ja teenistus-hooned (seal ka relvatöökoda);
- G. Hirverajad; 2 hirve.

VÕISTLUSMÄÄRUSED.

Üldist.

1. Laskmisaeg.

Võistlused algavad reedel 30.07. kell 1400 ja lõpevad pühapäeval 08.08. kell 1630.

Päevakorraline laskmisaeg on:

— kella 0800 kuni 1200 ja

— „ 1400 „ 1800.

Laskmise algushetkest kell 0800 ja kell 1400, samuti lõpphetkest kell 1200 ja 1800 teatatakse suurtükipauguga.

Eelteatena lastakse 1 suurtükipauk 10 minutit enne laskmise lõpphetke, kell 1150 ja 1750.

2. Laskekohtade jaotus.

Maailmameistri matšideks (peavõistlused A1, B1, C1 jne.) ettenähtud märklaudade arv on näidatud vastavates võistlustingimustes.

Olümpia kahevõistluse seeriavõistlusel kasutatakse ootetähte (-sedeleid).

Kõikideks muudeks võistlusteks antakse iga osavõtja rahvuse käsutusse vastavalt laskearvule, teatav arv märklaudu, näit. 300 m rajal 2—6 lauda.

Käsutusse antavate laudade nr. nr. teatatakse eelmisel päeval võistluste teatetahvilil.

Kasutamata jäetud märklaudu võidakse anda kasutada mõnele teisele rahvusele, kes aga on kohustatud laudu vabastama, kui neid vajab eelnimetatud rahvus.

3. Relvade kontrollimine.

Kõik võistlusel kasutatavad relvad kuuluvad enne laskmist kontrollimisele relvade kontrollametis.

Kontrollitud korras relvad varustatakse plommidega.

Kontrollimaks on Smk. 5.—

Võistlusmäärustele mittevastavaid ja kontrollimata relvi kasutada on keelatud.

4. Soome sõjapüss M/28-30.

Süsteem: Mossin-Nagant (vene); kaliiber 7,62 mm; kaal 4,4 kg; pikkus 119 cm; raua pikkus 62 cm; trikli kaugus kabaplaadist 34,5 cm; sihikusälga kaugus kabaplaadist 57,5 cm.

Relv on väga täppis, võimaldades saavutada 10 lasuga vähemalt 90 silma.

Iga rahvus saab 20-ne püssilise partii loosi järgi, olles sellest peale täiel määral vastutav nende relvadele tekitatud vigastuste ja kahju eest.

Maailmameistri-matšil (B1) võib kasutada ainult neid 20, eriplommidega varustatud püsse.

Sõjapüssi muudel võistlustel (B2—B7) on lubatud kasutada ka teisi M/28-30 püsse. Sarnaseid ülemääraseid püsse võib kasutamiseks saada maksu eest à Smk. 50.—

Võistluste relvatöökojas võib püssikirpusid asendada määrustele vastavate uutega, sihikusälku suurendada ja reguleerida päästikut. Teisi muudatusi ei saa teha.

Päästik peab kukke päästmata välja kannatama vähemalt 2 kg.

Laenatud relvad tuleb anda tagasi hiljemalt teisipäeval 10.08. kella 1400-ks.

Sõjapüssipadrunid.

Sõjapüssivõistlustel kasutatakse Soome padruneid.

Laskerajal müüakse nii Riiklikus Padrunitehases (VPT) kui ka Sojeluskunta relvatehases valmistatud padruneid hinnaga à Smk. 1:75 (14 senti) tükk.

5. Sõjapüstol M/23.

Individaal-võistlusteks sõjapüstolist antakse igale osavõtjale rahvusele kasutada 5 sõjapüstolit M/23.

See on saksa 7,65 mm parabellum; raua pikkus on maks. 12 cm ja kirbu kaugus sihikusälgest u. 21 cm. Püstol on täpsa jooksuga.

Mainitud 5 püstolile lisaks võidakse välismaalastele laenata sõjapüstoleid maksu eest à Smk. 25.—

Laenatud relvad tuleb anda tagasi hiljemalt 10.08. kella 1400-ks.

Sõjapüstoli võistlustel on lubatud kasutada ka oma püstolit m/23.

Sõjapüstolipadrunid.

Müüakse laskerajal Smk. 1.— (8 senti) tk.

VABAPÜSSIVÖISTLUSED.

- Kaugus 300 m; rahvusvaheline n.-märk.
 A 1. Maailmameistri-matš.
 A 2. 3 × 10 lasu võistlus.
 A 3. Meistrimedali võistlus.
 A 4. Seeriavõistlus.
 A 5. Vanameeste võistlus.

A 1.

XXXI Maailmameistri-matš:

- pühapäeval 08. 08. kella 0800—1200 ja 1400—1630;
 - laskeaeg 6 tundi 30 minutit; 5 märklauda (igale laskurile 1);
 - osavõtumaks Smk. 1000.— meeskonnalt;
- Laskmine:
 3 × (4 × 10) võistluslasku + 3 × 10 proovilasku (s. o. 3 asendist, püsti, põlvelt ja lamades, à 40 lasku 10-lasulist seeriatena; igast asendist on lubatud kuni 10 proovilasku; neid võib lasta enne 10-lasulist seeriat);

Meeskonna auhinnad.

- a) Üldtulemuse (3 asendi) eest:
1. koht: „Argentiina Sammas“, auhind ja Smk. 10 000.— Igale liikmele kullatud plakett.
 2. „ auhind ja Smk. 8000.— Igale liikmele hõbeplakett.
 3. „ auhind ja Smk. 6000.— Igale liikmele pronksplakett.
 - 4.—10. „ auhind ja Smk. 5000—2000.—
- b) Eriasendite (püsti, põlvelt ja lamades) eest, a:

1. koht: auhind; igale liikmele kullatud medal.
2. „ auhind, igale liikmele hõbemedal.
3. „ auhind, igale liikmele pronksmedal.

Isiklikud auhinnad:

Üldtulemuse eest		Eriasendite eest	
Koht	Auhind	Koht	Auhind
1.	Maailmameistri tiitel, kuldmedal ja auhind.	1.	Maailmameistri tiitel, kuldmedal ja auhind.
2.	Hõbemedal ja auhind.	2.	Hõbemedal ja auhind.
3.	Pronksmedal ja auhind.	3.	Pronksmedal ja auhind.
4—20	Auhind.	4—5	Auhind.

Märkus: laskur võib omada ainult ühele, oma parimale saavutisele vastava auhinna.

A 2.

3 × 10 lasu võistlus:

- üksiklaskuritele;
 - pühapäeval 01. 08;
 - osavõtumaks: Smk. 100.—
- Laskmine: igast asendist 10 võistlus- ja 6 proovilasku; proovilasud võib lasta enne 10-lasulist seeriat; laskmisaeg 1½ tundi;
- auhindasid 30.

A 3.

Meistrimedali võistlus:

- üksiklaskuritele;
 - reedel 30. 07. kuni reede 06. 08;
 - märklauade arv on piiratud 05.—06. 08;
 - osavõtumaks iga ürituse eest Smk. 125.—; lubatud on 2 üritust.
- Laskmine: 3 × (2 × 10) võistluslasku + 3 × 6 proovilasku (proovilasud enne 10-las. see-

riaid); asendist laskmise peab lõpetama samal päeval; ainult relva rikkimineku puhul on lubatud katkestatud asendit jätkata järgmisel päeval; asend loetakse alustatuks esimese võistluslasuga sellest asendist.

Kartongiks loetakse tabamus: lamades ja põlvelt 8., 9. ja 10. ring ja püsti 7., 8., 9. ja 10. ring.

Medalitingimused:

- kullatud märk: 57 kartongi või 540 silma;
- hõbemärk: 54 „ „ 525 „
- pronksmärk: 50 „ „ 510 „

Auhindasid 30, mis jagatakse silmade arvu järgi.

A 4.

Seeriavõistlus.

- üksiklaskuritele;
 - reedel 30. 07. kuni neljapäev 05. 08;
 - märklauade arv on piiratud 05. 08;
 - osavõtumaks: Smk. 7:50 seerialt.
- Laskmine: piiramata arvul seeriaid igast asendist.

Otsustab: iga asendi 2 parima seeria ühistulemus; kui see on mitmel võrdne, otsustab püsti asendi tulemus, siis püsti asendist paremuselt kahe järgmise (peale arvestatud kahe) seeria tulemus jne.

A 5.

Vanameeste võistlus.

- üksiklaskuritele;
- laupäeval 31. 07; laskeaeg 1½ tundi;
- osavõitõigus: kel vähemalt 50 a. täis;
- osavõtumaks: Smk. 100.—;
- lasketingimused samad, mis A 2 võistlusel;

SÕJAPÜSSIVÖISTLUSED.

Relv: soome sõjapüss M/28-30.

Kaugus 300 m.

- Rahvusvaheline n.-märk.
 B 1. Maailmameistri-matš.
 B 2. Meeskonna 20-lasu võistlus lamades.
 B 3. Meistrimedali võistlus.
 B 4. Seeriavõistlus.

Kaugus 150 m.

- Märgid: Soome 10-ringiline peakuju-ringmärk ja 10-ringiline peakuju (vt. joon. 2 ja 3).
 B 5. Lahinglaske-meistrimedali võistlus.
 B 6. 3-asendi, 10-lasu kiirlaske-võistlus.
 B 7. Lahinglaske-seeriavõistlus.

B 1.

XXVIII Maailmameistri-matš.

- neljapäeval 05.08 ja reedel 06.08;
 - 5-laskuri meeskonnale ja piiramata arvul välismaa üksiklaskuritele;
 - märklaudu meeskonnale 5 (igale laskurile 1), lisa — üksiklaskuritele: kuidas jätkub; märklaudade jaotus teatatakse 04.08. pärast lõunat;
 - osavõtumaks: meeskonnalt Smk. 1000.—; üksiklaskurilt Smk. 100.— ja üksiklaskurilt, kes võistleb ainult 1 asendist, Smk. 50.—;
- Laskmine: 3 × (2 × 10) võistluslasku + 3 × 6 proovilasku; laskeaeg: 15 min. iga 10-lasuliseks seeriaks, välja arvatud niisugused takistused, milles laskur pole süüdi.

Võistluste sooritamine:

- ühisevahetustena; igale vahetusele laskeaega 2¼—3 tundi;
- kõik meeskonnad lasevad 06.08. pärast lõunat ja igale neist antakse 5 lauda (igale laskurile 1);
- üksikvõistlejad, kellele ei võimaldata lasta 06.08. hommikupoolel, lasevad 05.08.

Meeskonna auhinnad:

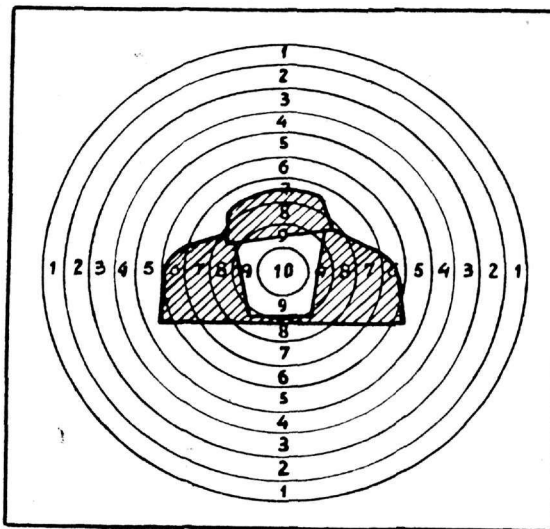
- a) Üldtulemuse eest:
1. koht: auhind ja Smk. 8000.— Igale meeskonna liikmele kullatud plakett.
 2. „ auhind ja Smk. 6000.— Igale meeskonna liikmele hõbeplakett.
 3. „ auhind ja Smk. 5000.— Igale meeskonna liikmele pronksplakett.
 - 4.—10. „ auhind ja Smk. 4000—2000.—

b) Eriasendite eest, à:

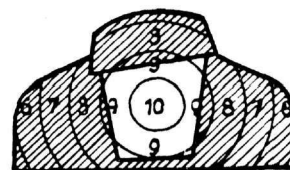
1. koht: auhind; meeskonna igale liikmele kullatud medal.
- 2 „ auhind; meeskonna igale liikmele hõbemedal.
3. „ auhind; meeskonna igale liikmele pronksmedal.

Isiklikud auhinnad:

- maa või organisatsioon, keda ta esindab, ja
- kolmik-meeskonna nr., kui rahvus rohkem kui ühe meeskonnaga osa võtab.

Joon. 2.
Soome 10-ringiline peakuju-ringmärk.

Joon. 3.
Soome 10-ringiline peakuju.

Üldtulemuse eest		Eriasendite eest	
Koht	Auhind	Koht	Auhind
1.	Maailmameistri tiitel, kuldmedal ja auhind.	1.	Maailmameistri tiitel, kuldmedal ja auhind.
2.	Hõbemedal ja auhind.	2.	Hõbemedal ja auhind.
3.	Pronksmedal ja auhind.	3.	Pronksmedal ja auhind.
4—30	Auhind.	4—15	Auhind.

Märkus: laskur võib omada ainult ühele, oma parimale saavutisele vastava auhinna.

B 2.

Meeskonna 20-lasu võistlus lamades 300 m:

- pühapäeval 01.08 kuni kesknädal 04.08;
- kolmik-meeskondadele ja üksiklaskuritele; meeskondade arv (à 3 laskurit), samuti üksikosavõtjate arv on välismaalastele piiramatud;
- laskeaeg: meeskonnale 2½ tundi, üksiklaskuritele 45 min.;
- osavõtumaks: meeskonnalt Smk. 200.—, üksikvõistlejatele Smk. 100.—

Märkus: laskekaardile tuleb märkida:

- kas laskur kuulub mõnesse kolmikmeeskonda;

Laskmine: 20 lasku (10-las. seeriaid 2) + 6 proovilasku (enne 10-las. seeriaid).

Auhinnad:

a) meeskonnale:

1. koht: auhind ja Smk. 7000.— Meeskonna igale liikmele kullatud hõbemedal.
2. „ auhind ja meeskonna igale liikmele hõbemedal.
3. „ auhind ja meeskonna igale liikmele pronksmedal.

b) üksikvõistlejatele kokku 40 auhinda.

B 3.

Meistrimedali-võistlus 300 m:

- üksiklaskuritele;
- reedel 30.07. kuni reede 06.08;
- märklaudade arv on piiratud 05.—06.08;
- osavõtumaks: Smk. 100.— ürituselt; lubatud on 2 üritust.

Laskmine: $3 \times (2 \times 10)$ võistluskasku ja 3×6 proovilasku (proovilasud enne 10-las. seeriaid); asendi peab laskma lõpuni samal päeval; asendi algust loetakse küsimuses oleva asendi 1-sest võistluslasust.

Kartongiks loetakse tabamused ringidesse: 8, 9 ja 10 lamades; 7, 8, 9 ja 10 põlvelt ja 6, 7, 8, 9, ja 10 püsti.

Meistrimärgi tingimused:

- kullatud märgiks: 55 kartongi või 500 silma
- hõbemärgiks: 52 " " 490 "
- pronksmärgiks 48 " " 480 "

Auhindasid 40, jalgatakse silm-tulemuste järgi.

B 4.

Seeriavõistlus, 300 m:

- üksiklaskuritele;
- reedel 30.07. — neljapäev 05.08;
- märklaudade arv on piiratud 05.08;
- osavõtumaks: Smk. 7.50 seerialt.

Laskmine: samadel tingimustel kui vabapüssi seeriavõistluselgi (A 4).

Auhindasid 40.

B 5.

Lahinglaske-meistrimedali-võistlus, 150 m:

- üksiklaskuritele;
- reedel 30.07. kuni reede 06.08;
- märk: Soome 10-ringiline peakuju (väga sarnane Eesti sv. uue peakujuga; Soome kuju on kaitseväriline ja punase näoga. J. S.);
- osavõtumaks: Smk. 50.— ürituselt; 4 üritust on lubatud.

Laskmine: 20 lasku (10-las. seeriatena); 3 proovilasku on lubatud enne 1. seeriat.

1. Kiirseeria:

- laskeasend lamades; püss laetud 5 padruniga, kaitsevinnastamata ja pära puutub maha või matti; 5 lisa-padrunit on laskuri kõrval matil;
- kujud ilmuvad 10—20 sekundit pärast laskejuhataja käsklust „Valmiit“ („Valmis“) ja on nähtaval 2 minutit, mille kestes lastakse kõik 10 lasku; tulemuste näitamine halvemast tabamusest alates.

2. Näps-seeria:

- laskeasend lamades nagu kiir-seerialgi;
- 10—20 sek. pärast laskejuhataja käsklust „Valmiit“ kujud ilmuvad 10 korda, jäädes nähtavale 5 sekundiks; iga ilmumise vaheajal on kujud peidus 15 sekundit; neil vaheaegadel püssipära peab jällegi puutuma maha või matti ja püssi palgesse tõsta võib alles kujude ilmudes; kuju igakordsel ilmumisel lastakse ainult 1 lask; tabamuste näitamine nagu kiir-seerialgi.

Hindamine: kui kahe (mitme) laskuri üldsilmtulemus on võrdne, võidab see (need), kellel on vähem: 1) möödalaskusid, 2) kuudesid, 3) seitsmeid, 4) kaheksaid. Kui paremust ka siis ei selgu, otsustatakse võistleja teise (järgmise) parema ürituse järgi jne.

Meistrimärgi tingimused:

- kullatud märgiks 190 silma,
 - hõbemärgiks 185 „
 - pronksmärgiks 180 „
- Auhindasid 40.

B 6.

3-asendi 10-lasu kiirlaske-võistlus, 150 m:

- üksiklaskuritele;
- pühapäeval 01.08. kuni neljapäev 05.08;
- märk: Soome 10-ringiline peakuju-ringmärk (väga sarnane Eesti sv. 7-ringilise peakuju-ringmärgiga; Soome kuju on kaitseväriline ja punase näoga. J. S.);
- osavõtumaks: Smk. 50.— ürituselt; 4 üritust on lubatud.

Laskmine:

- 10 lasku, nendest 2 püsti, 3 põlvelt ja 5 lamades; 3 proovilasku;
- algasend: laskeasend püsti; 5 padruniga laetud ja kaitsevinnastatud püss on jalal; 5 lisa-padrunit on laskuri kõrval matil;
- kujud ilmuvad 10—20 sekundit pärast laskejuhataja käsklust: „Valmiit“ ja on nähtaval 3 minutit, mille kestes võistleja lasleb kõik lasud eespool mainitud järjekorras.

Tabamused näidatakse seeria lõppedes.

Hindamine: nagu lahinglaske-meistrivõistlusel (B 5).

Auhindasid 25.

B 7.

Lahinglaske seeriavõistlus, 150 m:

- üksiklaskuritele;
- reedel 30.07 kuni neljapäev 05.08;
- märk: soome 10-ringiline peakuju;
- osavõtumaks: Smk. 7.50 seerialt.

Laskmine: piiramatul arvul:

- a) 5-lasulisi kiirtule-seeriaid lamades:
 - aega 1 seeria laskmiseks 1 min.;
 - algasend: lamades laskevalmis; püss laetud 5 padruniga ja kaitsevinnastamata; pära puutub maha või matti;
 - kujud ilmuvad 10—20 sekundit pärast laskejuhataja käsklust „Valmiit“, jäädes nähtavale 1 min., mille kestes tuleb seeria lasta.
- b) 5-lasuline näps-seeria:
 - algasend: nagu eelmise seeria laskmiselgi;
 - kujud ilmuvad 5 korda à 5 sekundiks, alates 10—20 sekundit pärast laskejuhataja käsklust „Valmiit“; iga näitamise vaheajal on kujud peidus 15 sek.; neil vaheaegadel püssipära peab jällegi puutuma maha või matti; püss tõstetakse palgesse kuju uuesti ilmudes; kuju igal ilmumisel lastakse 1 lask.

Tabamuste näitamine nagu võistlusel B 5.

Hindamine: kahe parima näps- ja 2 parima kiirtule seeria ühistulemuse järgi. Kui kahel (mitmel) laskuril tulemus on võrdne, otsustatakse 4 järgmise seeria järgi jne.

Auhindasid 40.

VÄIKEKALIIBERPÜSSIVÕISTLUSED.

Relv: väikekaliiber-püss optilise sihikuta.

Kaugus 50 m.

Rahvusvaheline märk.

- C 1. Maailmameistri-matš lamades.
- C 2. " " põlvelt.
- C 3. " " püsti.
- C 4. " " 3 asendist.

- C 5. Meistrimedali võistlus lamades.
 C 6. " " põlvelt.
 C 7. " " püsti.
 C 8. Seeriavõistlus.
 C 9. Vanameeste võistlus.

Kaugus 100 m.

- Rahvusvaheline püstoli-ringmärk.
 C 10. Meeskonnavõistlus.
 C 11. Seeriavõistlus.

C 1.

VI Maailmameistri-matš lamades.

- kesknädalal 04.08. ennelõunat;
 - meeskonnad: à 5 laskurit igalt osavõtjalt maalt;
 - märklaudu igale meeskonnale 3 (neljaks tunniks);
 - osavõtumaks: Smk. 500.— meeskonnalt,
- Laskmine: 40 võistluslasku 2-lasuliste seeriatena; 10 proovilasku, mida saab lasta enne 2-lasulist seeriat.

Meeskonna auhinnad:

1. koht: auhind ja Smk. 5000.— Meeskonna igale liikmele kullatud medal.
2. " auhind ja Smk. 3000.— Meeskonna igale liikmele hõbemedal.
3. " auhind ja Smk. 1000.— Meeskonna igale liikmele pronksmedal.
4. ja 5. koht: auhind ja Smk. 500.—
- 6.—10. koht: Smk. 500.—

Isiklikud auhinnad:

1. koht: maailmameistri tiitel, kuldmedal ja auhind.
2. " hõbemedal ja auhind.
3. " pronksmedal ja auhind.
- 4.—10. koht: auhind.

C 2.

V Maailmameistri-matš põlvelt:

- kesknädalal 04.08. pärast lõunat;
- tingimused samad, mis lamades matšilgi (C 1), ainult võistlusseeriad on 5-lasulised.

C 3.

VI Maailmameistri-matš püsti.

- neljapäeval 05.08. kella 1400—1800;
- tingimused samad, mis lamades-matšilgi, (C 1), ainult võistlusseeriad on 5-lasulised.

C 4.

I Maailmameistri-matš 3 asendist:

- üksiklaskuritele;
- laskur, kes on osa võtnud matšidest C 1, C 2 ja C 3 ja saavutanud kõrgeima üldtulemuse, võidab 3 asendi maailmameistri tiitli.

Auhinnad:

1. koht: maailmameistri tiitel, kuldmedal ja auhind.
2. " hõbemedal ja auhind.
3. " pronksmedal ja auhind.

C 5.

Meistrimedali-võistlus lamades.

- üksiklaskuritele;
- reedel 30.07 kuni reede 06.08;
- märklaudade arv on piiratud 04.—05.08;
- osavõtumaks: Smk. 125.— ürituselt; 2 üritust on lubatud.

Laskmine: 40 võistluslasku 5-lasuliste seeriatena, 10 proovilasku, mida saab lasta enne 5-lasulist seeriat.

Medalitingimused:

- kuldmärk 392 silma,
- hõbemark 385 "
- pronksmärk 380 "

Auhinnad 20.

C 6.

Meistrimedali-võistlus põlvelt:

Võistlusaeg ja -tingimused samad, mis meistrimedali-võistlusel lamades (C 5); ainult medalitingimused on:

- kuldmärk 385 silma,
- hõbemark 380 "
- pronksmärk 375 "

C 7.

Meistrimedali-võistlus püsti:

Võistlusaeg ja -tingimused samad, mis meistrimedali-võistlusel lamades (C 5); ainult medalitingimused on:

- kuldmärk 365 silma,
- hõbemark 355 "
- pronksmärk 340 "

C 8.

Seeriavõistlus:

- üksiklaskuritele;
- reede 30.07 — reede 06.08;
- osavõtumaks: Smk. 7.50 seeriant.

Laskmine: piiramata arvul 5-lasulisi seeriaid igast asendist.

Otsustab 12 seeria (4 igast asendist) ühistulemus; võrdsete tulemuste korral otsustab püsti asendi tulemus, siis 4 järgmist püsti asendi seeriat jne.

Auhinnad 20.

C 9.

Vanameeste võistlus.

- üksiklaskuritele;
- pühapäeval 01.08;
- laskeaega 2¼—3 tundi, vastavalt osavõtjate arvule;
- osavõtuõigus: laskuritel, kel vähemalt 50 a. täis;
- osavõtumaks: Smk. 100.—
- 3 × (4 × 5) võistluslasku ja 3 × 6 proovilasku;
- vanus-lisa: 4 silma iga täisaasta eest, mis üle 49 aasta.

Auhinnad 10.

C 10.

Meeskonnavõistlus 100 m:

- meeskondadele ja üksiklaskuritele;
- kesknädalal 04.08 kuni reede 06.08;
- laskeaeg: meeskonnale 4 tundi, üksiklaskuritele 1 tund;
- meeskond: 3 laskurit; meeskondade arv piiramata;
- osavõtumaks: Smk. 200.— meeskonnalt; üksiklaskurilt Smk. 100.—;
- osavõtu teatamine ja osavõtumaksu tasumine 03.08 enne kella 1800; hilisemaid teatamisi võetakse arvesse ainult siis, kui on vabasid laskekohti.

Laskmine: 40 lasku lamades püstoli n.-märki, 10-lasuliste seeriatena; 6 proovilasku, mida saab lasta enne 10-las. seeriat.

Meeskonna-auhinnad:

1. koht: auhind ja igale meeskonna liikmele kullatud medal.
 2. „ auhind ja igale meeskonna liikmele hõbemedal.
 3. „ auhind ja igale meeskonna liikmele pronksmedal.
 - 4.—10. koht: auhind.
- Isiklike auhindu 30.

C 11.

Seeriavõistlus 100 m:

- üksiklaskuritele;
- reedel 30.07 kuni neljapäev 05.08 kell 1200;
- märklaudade arv on piiratud 04.—05.08;
- osavõtumaks: Smk. 750.— seerialt.

Laskmine: piiramata arvu 5-lasulisi seeriaid lamades, püstoli n.-märki.

Otsustab: 4 parima seeria ühistulemus; tulemuste võrdsusjuhul otsustavad 4 järgmist paremat seeriat jne.

Auhindasid 20.

VABAPÜSTOLIVÕISTLUSED.

Kaugus 50 m.

Rahvusvaheline n.-märk.

- D 1. Maailmameistri-matš.
- D 2. 30-lasu võistlus.
- D 3. Meistrimedali-võistlus.
- D 4. Seeriavõistlus.

D 1.

XXVIII Maailmameistri-matš.

- neljapäeval 05.08 kella 0800—1200;
- meeskondadele ja üksiklaskuritele (ka väljaspool meeskondi); meeskond: 5 nimestikus esimestena näidatud laskurit;
- märklaudu igale rahvusele 3;
- laskeaega igale laskurile vähemalt 3 tundi;
- osavõtumaks: Smk. 750.—

Laskmine: 60 lasku 10-lasuliste seeriatena; seeriat.

18 proovilasku, mida võib lasta enne 10-lasulist Meeskonna-auhinnad:

1. koht: „Challenge Ville de Lyon“, auhind, Smk. 5000.—, meeskonna igale liikmele kullatud medal.
2. „ auhind, Smk. 4000.— ja meeskonna igale liikmele hõbemedal.
3. „ auhind, Smk. 3000.— ja meeskonna igale liikmele pronksmedal.
- 4.—6. koht: auhind ja Smk. 2000—1000.—
- 7.—10. koht: auhind ja Smk. 750.—

Isiklikud auhinnad:

1. koht: maailmameistri tiitel, kuldmedal ja auhind.
2. „ hõbemedal ja auhind.
3. „ pronksmedal ja auhind.
- 4.—20. koht: auhind.

D 2.

30-lasu võistlus:

- üksiklaskuritele;
- pühapäeval 01.08;
- laskeaega 1,5 tundi;
- osavõtumaks Smk. 100.—

Laskmine: 30 võistluslasku 10-lasuliste seeriatena, proovilaskusid 6 (võib lasta enne 10-las. seeriat).

Auhindasid: 20.

D 3.

Meistrimedali-võistlus.

- üksiklaskuritele;
- reedel 30.07 kuni reede 06.08;
- märklaudade arv on piiratud 04.—05.08;
- osavõtumaks: Smk. 125.— ürituselt; 2 üritust on lubatud.

Laskmine: 60 lasku 10-las. seeriatena; 18 proovilasku (võib lasta enne 10-las. seeriat).

Kartong: tabamus ringidesse 8, 9 ja 10.

Medalitingimused:

- kuldmärk: 53 kartongi või 520 silma;
 - hõbemärk: 48 „ „ 510 „
 - pronksmärk: 44 „ „ 490 „
- Auhindasid 20.

D 4.

Seeriavõistlus:

- üksiklaskuritele;
 - reedel 30.07 kuni neljapäev 05.08;
 - märklaudade arv piiratud 04.—05.08;
 - osavõtumaks: Smk. 750.
- Laskmine: piiramata arvu 5-las. seeriaid; otsustab 6 parima seeria ühistulemus, tulemuste võrdsuse puhul otsustavad järjekordsed 6 paremat seeriat jne.

Auhindasid 20.

KAHEVÕITLUSVÕISTLUSED.

Relv: kal. 22 automaatpüstol või -revolver.

Kaugus 25 m.

Rahvusvaheline märk.

- E 1. Maailmameistri-matš.
- E 2. 30-lasuline põhjamaa-kahevõitlus-võistlus.
- E 3. Olümpia seeriavõistlus.
- E 4. Kahevõitluse seeriavõistlus.

E 1.

III Maailmameistri-matš.

- meeskondadele ja üksiklaskuritele;
- reedel 06.08;
- meeskond: 5 laskurit igalt osavõtjalt maalt;
- märk: olümpia 6-kujuline grupp. Mõõdetult täiesti sarnane E. L. olümpia püstkujude grupiga (vt. VKM-36, § 36, joon. 1.) J. S.
- osavõtumaks: Smk. 750.— meeskonnalt; üksiklaskurilt Smk. 150.—

Laskmine:

- a) 3 seeriat à 6 lasku, laskeaega 8 sek.
- b) 3 seeriat à 6 lasku, laskeaega 6 sek.
- c) 3 seeriat à 6 lasku, laskeaega 4 sek.

Algasend: laskeasend, laetud püstol käes ja suunatud märki.

Hindamine: trahvipunktide arv otsustab võistlejate paremusjärjekorra, võrdsete tulemuste puhul lastakse lisaseeria 3 sekundiga.

Meeskonna-võistluse otsustab üksiklaskurite järjestusnumbrite summa; kellel see summa on väiksem, — võidab.

Trahvipunkte loetakse iga möödalasu eest:

- 8 sekundi seerias 8 trahvipunkti,
- 6 „ „ 6 „
- 4 „ „ 4 „

Meeskonnaauhinnaid:

1. koht: auhind, Smk. 4000.— Meeskonna igale liikmele kuldmedal.
2. „ auhind, Smk. 3000.— Meeskonna igale liikmele hõbemedal.
3. „ auhind, Smk. 2000.— Meeskonna igale liikmele pronksmedal.
4. „ auhind, Smk. 1000.—
5. „ auhind, Smk. 750.—

Isiklike auhindu: 20.

E 2.

Põhjamaa-kahevõitlusvõistlus.

- üksiklaskuritele;
- pühapäev 01.08 kuni kesknädal 04.08;
- märk: praegusaegne 5-võistluse kahevõitlusmärk (Peaaegu täiesti sarnane Eesti sv. 10-ringilise püstkujuga. J. S.);
- osavõtumaks: Smk. 100.— ürituselt; 2 üritust on lubatud.

Laskmine: 30 lasku 6-es 5-lasulises seerias; proovilaske 5, mis lastakse seeriana nagu võistluslasudki, lasuks aega 3 sekundit; laskude vaheajal on kuju keeratud serviti 7 sek.

Algasend: laskeasend, laetud püstol käes; püstoli käsi või püstol peab puutuma laskuri ees olevat 90 cm kõrgust lauda.

Auhindasid 20.

E 3.

Olympia-seeriavõistlus:

- üksiklaskuritele;
- reedel 30.07 kuni neljapäev 05.08;
- osavõtumaks: Smk. 15.— seerialt.

Laskmine: piiramata arvul 18-lasulisi seeriaid; seeria jaguneb 3-me osaseeriasse: 1) 8 sekundi seeria, 2) 6 sek. seeria ja 3) 4 sek. seeria.

Otsustab parim 18-lasuline seeria; võrdsuse puhul otsustab järjekorras teine parem seeria jne.

Auhindasid 20.

E 4.

Kahevõitluse-seeriavõistlus.

- üksiklaskuritele;
- reedel 30.07 kuni neljapäev 05.08;
- märk: sama, mis põhjamaa kahevõitlusel (E 2);
- osavõtumaks: Smk. 7.50 seerialt.

Laskmine: piiramata arvul 5-lasulisi seeriaid; lasuks aega 3 sek.; laskude vaheajal on kuju keeratud serviti 7 sek.

Algasend: sama, mis põhjamaa-kahevõitlusel (E 2).

Otsustab: 6 parima seeria ühistulemus; võrdsuse korral otsustavad paremuselt järgmised 6 seeriat jne.

Auhindasid 20.

SÕJAPÜSTOLIVÕISTLUS.

Relv: Soome sõjapüstol M/23 (7,65 mm parabellum).

Kaugus 25 m.

Märgid:

- praegusaegne 5-võistluse kahevõitlusmärk (nagu põhjamaa-kahevõitlusvõistluselgi) ja
- püstoli normaalmärk.

F 1. Meistrimedali-kahevõitlusvõistlus.

F 2. Öppelaske-võistlus.

F 3. Kahevõitluse seeriavõistlus.

F 4. Öppelaske seeriavõistlus.

F 1.

Meistrimedali-kahevõitlusvõistlus:

- üksiklaskuritele;
- reedel 30.07 — 06.08;

Muud tingimused samad, mis põhjamaa-kahevõitlusvõistlusel v. kal. püstolist (E 2), ainult:

- medalitingimused on:
- kullatud märk 285 silma,
- hõbemark 275 „
- pronksmärk 265 „
- auhindasid on 40.

F 2.

Öppelaske-võistlus.

- üksiklaskuritele;
- pühapäeval 01.08 kuni 06.08;
- märk: püstoli normaalmärk;
- osavõtumaks: Smk. 100.— ürituselt, 2 üritust on lubatud.

Laskmine: 30 lasku kuues 5-lasulises seerias; proovilasused 5; laskeaega 7,5 minutit seeria peale.

Tabamusi näidata kse iga seeria järele; proovilasused üksikult.

Auhindasid 40.

F 3.

Kahevõitluse-seeriavõistlus:

- üksiklaskuritele;
- reedel 30.07 kuni neljapäev 05.08;
- muud tingimused samad, mis kahevõitluse-seeriavõistlusel v.-kal. püstolistki (E 4).

F 4.

Öppelaske seeriavõistlus.

- üksiklaskuritele;
- reedel 30.07 kuni neljapäev 05.08;
- märk: püstoli normaalmärk;
- osavõtumaks: Smk. 7.50 seerialt.

Laskmine: piiramatul arvul 5-las. seeriaid; laskeaega 7,5 sek. seeria peale.

Otsustab: 6 parima seeria ühistulemus; võrdsuse juures otsustavad 6 paremuselt järgmist seeriat jne.

Auhindasid 20.

MAAILMAMEISTRI-LASKEVÖISTLUSED HELSINGIS 1937. A.

Maailmameistri-laskevõistlused 1937. aastal (lühendatult „MM—LV—37“) peetakse 30. juulist kuni 09. augustini Soomes, Helsingi lähedusse seks ehitatud uutel Malmi laskeradadel.

Võistluste korraldajaks on Soome Laskurliit (Suomen Ampujainliitto, — SAL), Rahvusvahelise Laskur-Üniooni kongressilt Roomas 1935. a. MM-laskevõistluste ajal tehtud otsuse kohaselt; üldjärjekordselt on need 31-sed MM—LV.

Tavaliselt korraldati MM—LV peagu igal aastal, kuid ülaltähendatud kongressi otsuse järgi peetakse neid nüüd iga kahe aasta tagant. Tulevikukavatsuste kohaselt oleksid käesoleva aasta võistlustele järgnevad MM—LV 1939. aastal Šveitsis.

Rahvusvaheline Laskur-Ünioon (Union International de Tir — UIT) on maailma suurimaid organisatsioone, ühendades 32 maa (riigi) organiseeritud laskureid vastavate laskurliitude kaudu. Üniooni kuuluvad: Argentiina, Austria, Belgia, Brasiilia, Egiptus, Eesti Hispaania, Holland, Inglise, Itaalia, Jugoslaavia, Greeka, Leedu, Läti, Mehhiko, Monako, Norra, P.-A. Ühendriigid, Peruu, Portugal, Poola, Prantsuse, Rootsi, Rumeenia, Saksa, Soome, Šveits, Daani, Tšehhoslovakkia, Tšiili, Türgi ja Ungari.

See on suur ja võimas koondis ning ühtlasi väga sõbralik, laiaulatuslike sidemetega laskurite pere.

MM-laskevõistluste korraldamine on küll igale maa-le auasi, kuid ta on ühtlasi paratamatus seoses äärmiselt laiaulatusliku ja kuluka ning suurt asjatundlikkust ja organiseerimise erioskust nõudva korrastustööga.

Kõik see lasub nüüd järjekordselt Soomel, tema enda vaba soovi järgi. Soomlased ongi neile omase raudse tahte ja asjalikkusega asunud korrastustööle juba üle aasta tagasi. Eeskätt tuleks siin nimetada, et:

- a) MM—LV—37 korrastustoimkonda kuuluvad:
 - esimees: kindral-leitnant H. V. Östermann, Soome Sõjaväe Juhataja (Sotaväen Pääliko), Rahvusvahelise Laskur-Üniooni abiesimees ja Soome Laskurliidu esimees;
 - abiesimehed: kindral-major H. Åkermann, Helsingi Laskurliidukonna esimees, ja major M. Liesi, Soome Laskurliidu juhatuskonna (johtokunta) esimees;
 - liikmed: kindral-major U. Sarlin, ülem-insener A. Manner, arhitekt E. Fabritius, kolonellid V. Kauppila ja P. O. Ekholm, dr. J. Lindroth ja magistrid H. Viherjuuri ja H. Vasastjerna;
 - sekretär: leitnant S. O. Lindgren.

b) Soome Parlament (Etuskunta) on assigneerinud uue laskeväljaku ehitamiseks Smk. 5.274.000 (s. o. Ekr. 430.000); pealeselle on eritoetusena saadud valit-

suselt Smk. 750.000 (Ekr. 60.000), suuri toetussummasid ja auhinda kõrgetelt ametiisikutelt, valitsuse- ja eraasutustelt jne. Erilist tähelepanu väärib siin veel see, et suurel arvul kokkutulnud auhindade annetamisest on osa võtnud peaaegu kõik Soome linnad ja kogukonnad.

c) Eehitatakse uus suurejooneline n.-n. Malmi laskeväljak (umbes 12 km Helsingi südalinnast) 7 eri laskerajaga (kokku 282 laskekohta) ja vajaliste kõrvalhoonetega. Ehitustööd korraldab Sõjaministeerium, tagades õigeaegse valmimise.

d) Võistluste kava on eriliselt huvitav ja laiaulatuslik: peale tavalise Üniooni matšide on seal ette nähtud veel palju mitmekesisaid, n.-n. lisa- (kõrval) võistlusi kõikidel aladel. Meie laskureid peaksid eriti huvitama lahingulised näps- ja kiirlaskmise võistlused sõjapüssidest ja -püstolitest, kus osavõtjate arv pole piiratud.

Nagu ülaltoodud tõsiasiadest selgub, abistab MM—LV—37 korraldamist kogu soome rahvas oma parlamendi (Eduskunta) ja valitsusega eesotsas; see on neile nähtavasti südameasjaks.

Soome Laskurliit (SAL) ühendades ja esindades kogu Soome organiseeritud laskurite peret, on seal ülemaailmselt kõikidele seltskonnaliikmetele tuginev, võimas ja väga aktiivne organisatsioon. Ta on ka ühtlasi maailma kuulsaimaid ja lasketasemelt võimsaimaid laskurite organisatsioone.

Soome Laskurliidu võimsus ja võistlusvõime selgub juba järgmistest tõsiasiadest:

- esimeheks ja väsimatuks korraldajaks ning toetajaks on juba hulk kuulsusrikkaid SAL võitjate aastaid kindralleitnant H. V. Östermann, Soome Sõjaväe Juhataja.
- klassilaskurite arv 1937. a. algul ulatus 90.000 (meil ca 6000);
- laskurite üld-lasketase on esmajärguliselt kõrge, nende seas on palju suurmeisterid, hulk kuulsaid maailmameistreid (isegi mitmekordseid) ja maailmarekordide omanikke;
- SAL võistlusmeeskonnad on juba hulk aastaid järgemööda kogu maailma tähelepanu äratanud, võidukalt esinenud Rahvusvahelise Laskur (RL) Üniooni laskevõistlustel, osutunud võitmatuiks Põh-jamaade (Rootsi, Norra, Daani, Soome) võistlustel, võitnud suurima osa Eesti-Soome maavõistlustest jne. Suured on nende võistluskogemused ja tööning võidutahe; nad on kogu soome rahva lemmikud, kellele ükski vaev ega kulu pole raske, et saavutada võitu maailma vastas-parimate üle kõikidel laskealadel.

Ülalkirjeldatud tõsiasjad on ka kindlaks tagatiseks, et käesoleval aastal MM-laskevõistlused töötavad kujuneda suurejoonelisemateks ja huvitavamateks kõikidest senistest. Neid peetakse seekord Eestile nii lähedal sõbraliku vennasrahva maal, mille tõttu nendest osavõtt on meile soodsam ja kättesaadavam kui kunagi ja kuski mujal; nendest osavõtt on seega meie laskurite võimalikult suurele arvule otse tungivalt kohustav; ta on riigikaitse huvides ka väga vajaline.

Eesti Laskurliitu on koondunud kõik meie parimad laskurid. Meie Laskurliidu liikmete arv (ca 3.000) on aga Soome laskurite perega (ca 300.000) võrreldes lihtsalt tibatilluke ja suurvõistluste kogemustelt on nad hoopis algajad võrreldes Soome, Šveitsi, Rootsi, Inglise jne. maade laskesportlastega. Ka pole laskesport meil ligikaudugi nii populaarne, laialt harrastatav ja seltskonnalt toetatav kui ta seda on Soomes, Rootsis ja mujal, mille tõttu heade relvade, laskemoona, toetussummade, abitööjõu jne. hankimine on meil seotud tunduvate raskustega.

Suurlaskurite väljaõpe on väga raske, pikkade aastate kestes suurt kulu ja vaeva (vastavad juhid, hästi konstrueeritud, valitud ning igale laskurile sobitatud täpsusrelvad ja -laskemoon, soodsad laskerajad, abitööjõud jne.) nõudev töö, eriti kui arvestada, et suurem osa sellest tööst tuleb meil teha väljaspool n.-n. normaaltööaega.

Et siin saavutada kõrgeid tulemusi, peab tundma raugematut huvi ja armastust laskeala vastu, pühendades sellele suurema osa oma vaba-ajast.

Lühikese aja jooksul meie laskureilt saavutatud kõrgele lasketasemele ja suursaavutustele vaatamata neid meil nagu ei pandaks täheleegi, sest laskeradadel on publikule väga vähe „näidata“, pealegi paukude kõla häirib seal õrnatundelisi kuulmisorgaane ja meenutab sõda. — Sellega ongi vist seletatav, miks meie ajakirjanduses nii vähe teateid ilmub laskealalt, missugune asjaolu laskureis muidugi tekitab meelehärma.

Laskespordi arengut ja levikut meil pidurdavate raskuste ja takistuste loetelu võiksime jätkata vist küll lõpmatuseni, kuid jätkub sellest.

Näib, nagu oleks ülalkirjeldatud olukord Eesti laskureile äärmiselt ebasoodus ja nagu ei maksaks meil katsudagi jõuda tasemele, mis võimaldaks maailma vägevatele vastu hakata.

Kuid nii täbar pole see asi kaugeltki mitte!

Kõik näilised raskused, takistused ja ajutine meelekibedus pole meid kunagi kohutanud ega kohuta ka selles asjas.

Meil on kodumaal valmistatud täpsusrelvi, mis on võrdsed maailma parimaile, me kasutame maailma parimat laskemoona (Soome VPT j. t.); otstarbekalt korraldatud laskeradade võrk meil tihe ja harjutamine nendel radadel on vabamalt kättesaadav kui vaevalt kuski mujal.

Meil on heatahtlikult lahkeid alalisi toetajaid, härra Riigivanem K. Päts'i ja Sõjavägede Ülemjuhataja kindral J. Laidoneri eesotsas. Meid on oluliselt toetanud ja toetab Vabariigi Valitsus, Sõjaministeerium, Sõjavägi,

Kaitseliit j. t., mida rohkem saavutame, seda suuremaks kasvab ka kogu seltskonna osavõtt ning toetus, ja eeskätt just moraalne toetus, mille tähtsus pole mitte väike.

On tõsi, et oleme laskureina noored, kuid me oleme noorelt palju tööd teinud ja õppinud. Seda tõestavad eeskätt meie kõrged lasketulemused Roomas 1935. a., samuti ka saavutused Eesti-Soome laskemaavõistlustel, Inglise Väikekaliiber-klubide Liidult korraldatud rahvusvahelistel võistlustel jne.

Meil on terasnärv, kõikumatut rahu, püsivust, kannatust ja füüsilist tublidust seoses jõu ning sitkusega.

Mis meil siis puudub? Aga mitte midagi! Ainult teeme kõik, mis me suudame, ja me suudame palju. Kaunis palju ongi juba tehtud. Tõsiesestlastena ei hooli meie laskurid reklaamist ega keksle ega kelgi oma tulemustega. Nad on teinud paljude aastate kestes ja teevad edasi oma tööd rahulikult ja vaikselt, raudse tahte, järjekindla püsivuse, täpsuse, hoole ning enesesalgavusega.

N.-n. „ülitreening“ on meie suurlaskureile lapsejutuline sõnakõlks, mis õigupoolest tähendab poolel teel peatunud „alatreeningut“, s. o. punkti, millest peale alles tuleb lisada heatujulist püsivat hoogu, et välja jõuda vajalise „ülitreeningu“ tulemusteni.

Kes seda ei suuda või ei viitsi, ärgu hellitagu lapsikut lootust edukalt võistelda maailma vägevaimatest parematega, rääkimata esikohtadele pääsmisest ja rekordide püstitamisest.

Ülalkirjeldatud meie laskurite omadused ja töötamisviisi olid ka meie sõjaväelaste peaomadused Vabadussõjas. See oli ja on tegelik vabadussõja-vaim, mille edasikandmise ja levitamise vajadust meie lgp. Ülemjuhataja kindralleitnant J. Laidoner tungivalt ja mitmekordselt on alla kriipsutanud ja nõudnud.

Eesti laskurid, sammume selle nõude täitmisel võimsa löökkooendusega edasi!

Kõiki ülalloodud kaalutlusi arvestades Eesti Laskurliit, eesotsas oma lgp. esimehe kindralmajor O. Sternbeckiga on otsustanud MM—LV—37 osa võtta võimalikult suurema arvu laskuritega peaaegu kõikidel võistlusaladel (v. a. hirve- ja tuvilaskmine, millest osavõtu võimalust meil seekord pole).

Seega seisab meie laskureil ees suureulatuseline ja intensiivne ettevalmistustöö, et pääseda võistlusmeeskondadesse ja eelolevatel MM-võistlustel saavutada tulemusi, mis ei teeks häbi Eesti rahvale. Seega lepime me võrdlemisi vähesega, hoidudes enneaegselt tühjast „praalimisest“.

MM—LV—37 esialgsed kavad, paksud raamatud, mitmes võõrkeeles, on meie juba kätte jõudnud. Neid aga ei jatku laiematele asjast huvitatud hulkadele. Toon allpool võistluste kava kokkuvõtte sedavõrd üksikasjaliselt, et meie laskurid tervest võistlusest saaksid kujuka ülevaate ja et neil võimalik oleks täie hooga asuda vastavate eelharjutuste juure, eeskätt sõja- ja väikekaliibri-püssidest ja püstoleist laskmises.

Selleks raugematut tahet ja — jõudu tööle!

Toimetuselt: Võistluskava avaldatakse „Kaitse Kodus!“ nr. 8 ja 9 juures eraldi brošüürina.

NELJAS VÕIDUPÜHA

Käesoleva aasta 23. juunil pühitseme Neljandat Võidupüha. Ettevalmistustööd kohtadel selle püha pühitsemise jõurikkaks läbiviimiseks on alanud ning arenevad jõudsasti. Alljärgnevaga toome juhendid, mis Neljanda Võidupüha Pühitsemist Korraldava Keskkomitee poolt, on laiali saadetud kohtadele ning mille järgi üldraamides toimub eeloleva suurpäeva korraldamine.

Neljanda Võidupüha pühitsemise juhendid.

I. Võidupüha mõte ja sisustamine.

1. Võidupüha mõte. Võidupüha on eestlaste kõigi aegade võitluste ja võitude mälestuspüha. See on meie rahvuslike tunnete ja tegude pidulik esiletõomise päev.

Võidupüha on meie rahvuspüha, millal ülistame oma rahvuse sangarlikku vaimu ja toome austust meie kõikide aegade kangelastele ja võitlusjuhtidele ning uuendame töotusvannet oma rahvusele ja kodumaale.

Rahvas, kes mälestab ja austab oma minevikku, on võimeline juhtima oma olevikku ning vääriline ja suuteline kindlustama oma tulevikku.

2. Juhtmõtteid neljandaks Võidupühaks. Neljanda Võidupüha kandvaimaks sihiks on Võidupüha mõtte süvendamine, seniste traditsioonide jätkamine, uute traditsioonide juuretoomine ja kogu meie rahva organiseeritult ja sundimatult kaasatõmbamine meie rahvusliku loova töö võidu pühitsemisele. Eelmiste aastate eeskujul rõhutatatakse ka käesoleval aastal lipuvarraste püstitamist, rahvuslippude soetamist, võõrapäraste nimede eestistamist, kodude korrastamist ja kaunistamist, eesti muinaslinnuste esiletõomist ja uudsusena—linnuste kohta rahvajuttude ja legendide kogumist. Võidupüha ettekanded ja pidustused on põhimõtteliselt makсутa ja kõigile kättesaadavad.

3. Võidupüha pühitsemise sisustamisest. Võidupüha pühitsemise sisu rajatakse eranditult rahvusliku omapära ja kommete esiletõomisele. Kõik ettekanded laulu, muusika ja teistes osades olgu koostatud algupärasest eesti repertuaarist. Kogu püha läbiviimine tugineb aastatega väljakujunenud tseremoniaallile, mis annab päevale raamistatud ilme, loob üldsuses pidulikult tõsise meeleolu ja vallutab laiemaid hulki.

II. Korraldus.

Käesoleva aasta 19. märtsil Tallinnas peetud keskkomitee organisatsioonide ja asutuste esindajate nõupidamiskooosoleku otsuse kohaselt on Võidupüha korraldamise üldjuhtivaks organisatsiooniks Kaitseliit, kes selle ettevõtte teostamiseks kutsub pidevale ja organiseeritud koostööle kõik ülemaalsed seltskondlikud organisatsioonid, asjale kasulikud asutused ja isikud.

Kaitseliidu nimel on Võidupüha pühitsemise korraldamise algatajaks ja keskkorraldavaks organiks Kaitseliidu Peastaap, kes töötab välja vajalised juhtnõõrid ja teostab ning koordineerib päeva pühitsemise läbiviimise üleriiklikus ulatuses.

Et Neljanda Võidupüha pühitsemine toimuks kõigiti organiseeritult ja kajastuks jõurikkalt üle kogu maa, on moodustatud Tallinnas Kaitseliidu algatusel Kaitseliidu Peastaabi juures asutuste ja üleriiklike organisat-

sioonide esindajaist koosnev Neljanda Võidupüha Pühitsemist Korraldav Keskkomitee. Peale Kaitseliidu ja Naiskodukaitse esindajate kuuluvad Keskkomiteesse: Riikliku Propaganda Talituse, Haridusministeeriumi Koolivalitsuse, Haridusministeeriumi Teaduse- ja Kunstiosakonna, Isamaaliidu, Põlütöökoja, Eesti Maaomavalitsuste Liidu, Eesti Linnade Liidu, Eesti Tuletõrjeliidu, Eesti Lauljate Liidu, Eesti Maanaiste Keskelsi, Eesti Haridusliidu, Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse, Nimele Eestistamise Keskkomitee, Eesti Liputoimkonna, Kodukaunistamise Hoogtöö Peakomitee ja Eesti Rahvuslaste Klubi Liidu esindajad. Kõik eelnimetatud organisatsioonid ja asutused on lubanud Neljanda Võidupüha pühitsemise korraldamiseks nii keskkohal kui ka kohtadel anda oma täit kaasabi.

Analoogiliselt keskkohale tuleb ülalnimetatud organisatsioonide ja asutuste kohapealsete osakondade või koha peal nende ülesandeid täitvate organisatsioonide või asutuste osavõtul kõikides maakondades (resp. linnades) kõige lähemal ajal kohaliku kaitseliidu maleva pealiku algatusel või ettepanekul ellu kutsuda samalaadsed maakondlikud (resp. linnade) komiteed ja juhatused, kus küsimus läbi töötada maakonna (resp. linna) ulatuses ning kanda Kaitseliidu allüksuste kaudu või mõnel teisel sobival viisil kohe edasi igasse alevisse ja valda. Võidupüha korraldamist maakonnas (resp. linnas) juhivad kõige kõrgemal tasemel (resp. linna) komitee. Tööd tuleksid korraldada nii, et hiljemalt 10. maiks s. a. oleksid võimalikult kõigil kohtadel moodustatud vastavad komiteed ja juhatused ning nendele antud instruktsioonid.

Võidupüha tuleb kohtadel pühitseda ühiselt ja lahkheldeta ning selle korraldamisele kaasa kutsuda kõik kohapealsed seltskondlikud ja kultuurilised organisatsioonid, asjale kasulikud isikud ja asutused.

III. Üldkava.

Võidupüha pühitsemine jaguneb hommikupoolsesse ja õhtupoolsesse ossa.

Hommikupoolikul toimuksid äratusmängud, rahvuslippude heiskamine, Võidupüha avamine ja võidutulede väljasaatmine Riigivanema poolt, Riigivanema raadiokõne ja selle kuulamine kohtadel, pidulikud jumalateenistused, langenud kangelaste mälestamine ja mälestustahvlite avamine linnuseil (kui see pole ette nähtud õhtupoolikul), Tallinnast toodavate võidutulede vastuvõtmine malevate staapide asukohtades, võidutulede alalhoidmine ja organiseeritult laialisaatmine kohtadesse.

Õhtupoolikul toimuksid paraadid või rongkäigud, päevakohase sisuga pidulikud aktused või peod, rongkäigud võidutuledele, võidutulede pidulik vastuvõtmine kohtadel, võidutulede süütamine ja tulepüha.

IV. Võidupüha algus.

Võidupüha algab pidulikult üle kogu riigi 23. juunil kell 0600. Selleks:

1. helistatakse üle kogu riigi kirikukelli;
2. orkestrid täies või vähendatud koosseisus või signalistid kutsuvad kodanikke mängudega kirikute tornidest, rahvamajade rõdudelt, muude kohapealsete üldkooskäämiste hoonete rõdudelt, ajaloolistelt kohtadelt ja kõrgendikelt püha pühitsemisele. Orkestri äratusmäng alaku võimsa koraaliga. Teisteks mängitavateks paladeks olgu ainult eesti viisid. Orkestri mäng kestab pool tundi. Linnuseil, mägedel ja ajaloolisil kohtadel on soovitatav puhuda sarvelhelisid;

3. heisatakse kõigil asutusil, elamuil, linnuseil ja selle päeva pidukohtadel täismasti sini-must-valged rahvuslipud.

V. Võidupüha hommikupoolne osa.

1. Võidupüha üldsisulise osa avab Riigivanem kell 0900 raadiokõnega.

Riigivanema raadiokõne kuulamiseks tuleb läinud aasta eeskujul korraldada kohtadel neile, kel puuduvad raadioaparaadid, ühiseid raadiokuulamisi.

Võidupüha hommikul esinevad Riigivanemale Kl. Tallinna Maleva mootorratturid, kellele Riigivanem annab üle Võidupüha läkituse ja tõrvik-tuled iga maleva jaoks. Läkitus ja tõrvik-tuled toimetatakse igale malevale kätte Kl. Tallinna Maleva poolt erikava kohaselt. Kohalike komiteede ülesandeks jääb läkitus ja Tallinnast saadud tõrvik-tuli omakorda edasi saata nõnda, et see jõuaks õigeaegselt igasse võidutule kohta.

2. Järgnevad pidulikud jumalateenistused kirikuis, kui aga ilmastik võimaldab, siis võimaluste ja soovi kohaselt vabas looduses. Kirikud ja vabaõhujumalateenistuskohad olgu dekoreeritud. Pidulikkuse tõstmiseks antagu juure sobivat koorilaulu ja muusikat. Jumalateenistuse kavade kohta lepitu kokku kohapealsete vaimulikega. Kaitseliidu Peastaap pöördub ka oma poolt kirjaga vastavate kirikupeade poole.

3. Võidupüha on ühtlasi ka meie kõikide aegade langenud kangelaste mälestamise päev. Naiskodukaitse, teised naisorganisatsioonid ja õppiv noorsugu korrastagu ja kaunistagu rohelisega ja lilledega langenud kangelaste kalmud ja mälestussambad (kus need on olemas) ja nende ümbrus. Samuti toodagu vastava tseremooniaga kas Võidupüha hommikupoolses või õhtupoolses osas austust meie võitlusohvreile — langenud kangelasile.

4. Ka käesoleva aasta Võidupühäl jätkub meil ajalooliste võitluspaikade — muistsete linnuste — tähistamine mälestustahvlitega. Vastav pidulik toiming sündigu kas päeva hommiku- või õhtupoolses osas, vastavalt kohapealsele oludele ja erivõimalusile. Mälestustahvlite avamine sündigu üldiselt väljakujunenud mälestusmärkide avamise tseremooniade kohaselt, kusjuures eriline rõhk kõnedes pühendada linnuste, eriti asjaosalise linnuse, tolleaegsele mõttele ja tähtsusele. Need sündmused virgutagu kaaskodanikes huvi meie muistsete võitluste ja võitluspaikade vastu, õpetagu hoidma meie vanu kultuuri varasalvi ning hindama nende ajaloolist suurust ja määratud tähtsust möödunud aegadel.

5. Kuna keskpäeval peaaegu kõikidesse malevatesse kohale jõuavad Kl. Tallinna Maleva mootorratturid Riigivanema läkituspaketitega ja tõrvik-tulega, siis korraldatagu vastava tseremooniaga Riigivanema saadetiste pidulik vastuvõtmine malevate poolt, võidutulede alalhoidmine ning organiseeritult laialisaatmine kohtadele.

6. Et Võidupüha sügav mõte ja traditsioonid süveneksid ja juurduksid juba maast-madalast meie rahvasse, on otstarbekohane Võidupüha kavas ette näha ka vastavaid eriülesandeid ja ettevõtteid meie noortele.

Noori rakendatagu nende kandejõu kohaselt mitmesugustele Võidupüha ettevalmistuse läbiviimise töödele (kaunistusvanikute ja lillekimpude valmistamine, langenud kangelaste kalmude ja mälestussammaste korramise ja kaunistamise juures abilistena toimimine. õhtul tulepeol tulekorraldajana abiks olemine jne.).

Noortele korraldatagu erilisi kokkutulekuid ja vabaõhuaktusi meie ajaloolistes kohtades, kus anda päevakohaseid seletusi ja kõnelda meie kõikide aegade võitlustest ja võitluskangelastest. Seejuures ka noori endid rakendada noorte ettevõtete sisu täitjaks.

Noored võtku osa langenud kangelastele korraldatud mälestustseremooniast, mis neis loob lugupidamist selle traditsiooni sügava mõtte vastu. Ka rakendatagu noori Võidupüha rongkäikudes, kus noored esinegu oma juhtide eestvõttel korraldatud erirühmitustena. On soovitatav, et noored rongkäikudes kannaksid käes väikesi rahvuslipukeid ja tütarlapsed peas lillpärge. See tõstaks rongkäigu värvirikkust ning noortes endis iseteadvust.

7. Kui Võidupüha hommikupoolses osas esineb veel mõni üldtoiming, siis korraldatagu ja viidagu see läbi vastava erikava kohaselt.

VI. Võidupüha õhtupoolne osa.

1. Et tegelasi kogu päeva kestes mitte üle koormata, on paraadid (kui neid soovitakse korraldada) käesoleva aasta Võidupüha puhul ette nähtud päeva õhtupoolses osas enne pidulikke aktusi või pidusid. Paraade on soovitatav korraldada ainult suuremates keskustes juhul, kui küllaldaselt on osavõtjaid. Kipub aga paraad osavõtjate arvult jääma väikeseks ja jõuetuks, jätta paraadid ära ja selle asemel korraldada sümboliseid rongkäike, mis läinud aastal paljudes kohtades on olnud üldise huvi keskuseks ja köitnud suuri hulki. Rongkäigul esinegu oma lippudega kõik organisatsioonid.

2. Kella 2000 paigu algaksid Võidupüha pidulikud aktused või peod selleks ettevalmistatud ja korraldatud kohtades.

Kavas võiks olla: Võidupüha kõne, millesse on põimitud Riigivanema läkituse mõtted, päevakohane näidend või vabaõhu-ettekannne, rahvatantsud, muusikalised ja lauluettekanded ja ka muud, mida võib pakuda kohapealne tegelaskond ning mis mahub ja sobib päeva sisse ja kavasse. Pidu kestus olgu mitte üle kahe tunni ja nii ette nähtud, et see lõpeks võidutulede süütamise alguseks.

Kui pidu või aktus toimub võidutuledest eraldi kohas, tuleb liikuda platsile ühises rongkäigus.

3. Võidutuled ja tulepidu. Võidutuled süüdatakse üle riigi kõigis paigus täpselt kell 2200. Selleks ajaks peavad kõik õhtupoolsed peod või aktused olema lõppenud ja kõik osavõtjad kogunenud võidutulede kohtadele. Hiljemalt samaks ajaks peavad jõudma kohtadele käskjalad Riigivanema läkitusega ja võidutulega. Ei jõua tuli õigeks ajaks kohale (võib eeldada takistusi ja õnnetusi tulekandjaga), ka sel puhul Võidutuli süüdatakse ikkagi kell 2200 ja loetakse ette Riigivanema läkitus, milleks läkituse teisendid saadetakse juba varem kohtadele. Võidutule süütamist ja sellele järgnevat toiminguid juhivad tulevanem.

Võidutule süütamisel asuvad kõik juuresolijad vastavas korras tulepesa ümber või läheduses. Kohalik kaitseliidu üksuse pealik või komitee, kuidas koha peal on kokku lepitud, võtab tulekandjalt vastu läkituse ja tule. Loetakse ette Riigivanema läkitus, mille järele tulevanem süütab toodud tulega võidutule ja peab tulekõne. Orkester (kui see olemas) mängib kait-

seliidu marssi „Kodumaa kaitsjad“ või laulukoor esitab sobiva laulupala.

Sellele järgnevalt algavad mitmesugused mängud, lõbustused ja ilutsemine, mida üldiselt juhib ja koordineerib tulevanem.

Üldiselt tulepidu peab olema nii organiseeritud, et see oleks rahvalik toiming ja toimuks võimsalt ning haaravalt kõigi pidul viibijate ühisel osavõtul. Tulevanem kui tulepeo üldjuht määratagu aegsasti ja ta valmistagu end ette. Tulepeo kava olgu kõigis üksikasjus täpselt varem välja töötatud ja kohaldatud kõigile kohapealsele võimalusile. Tuleb vältida kõigi abinõudega, et tulepeol viibijad ei jaguneks mitte tegelasiks-pealtvaatajaiks-kuulajaiks, vaid oleksid ühine pere ja ühiselt rakendatud. Selleks abinõude leidmine jääb kohapealsete komiteede ja tulevanemate ühiseks ülesandeks. Ühe abinõuna olgu siinkohal mainitud ühislaulu, ühismänge ja mitmesuguseid muid ühisilutsemisi, mida tuleks korraldada tulepeokõnede ja muusika- ning laulukooride ettekannete vahel. Tulepeokõned olgu mõjuvad ja lühikesed, kestusega mitte üle 5—8 minuti. Tulepidu peab kujunema kogu pidupäeva ununematuks läbielamuseks ning äratama sügava sisemise tunde, mis kehtaks kõigis osavõtjais järgmise Võidupühani.

Kuna järgmine päev, Jaanipäev, on paljudes kohtades surnuaiapäeva, peavad 23. juuni sündmused lõppema korraldaja korralduse kohaselt koha peal ühe korraga sobival ajal ja sobiva lõpuga, et Võidupüha pühitsemine ei segaks Jaanipäeva pühitsemist.

VII. Korraldused halva ilma juhuks.

Eeltoodud üldkava on koostatud eeldusel, et 23. juunil on ilus ilm. Juhul, kui 23. juuni on sajune, mis lausa takistab väljasviibimist ja pidustuste läbiviimist vabas looduses, tulevad kohapealsed kavad muuta ja ette näha võimalused pidustuste läbiviimiseks siseruumis.

Üldise juhtnõarina jäävad:

1. Võidupüha pidulik algus on kell 0600 ja toimub üldises korras;
2. Riigivanema raadiokõne ja selle kuulamine;
3. jumalateenistused toimuvad kirikuis;
4. langenud kangelaste mälestustseremooniad ja linnuseil tahvlite avamine sünni esinduste kaudu;
5. paraadid ja rongkäigud jäävad ära;
6. õhtul korraldatakse siseruumides päevakohane piduõhtu, kus loetakse ette Riigivanema läkitus. Võidutuled ja tulepeod jäävad ära.

On hommikupoolikul ilm sajune, aga õhtupoolikul ilus, tuleb korraldada õhtupoolikune osa nõnda, nagu see on ette nähtud ilusa ilma puhuks. Ei jõua hommikupoolse sajuse ilma tõttu kohale tõrvik-tuled Tallinast, saata välja tõrvik-tuled malevate keskustest õhtupoolikul oma äranägemisel või süüdata võidutuled kohtadel ilma maakondlikust keskusest tuld ära ootamata.

VIII. Täiendavaid juhtmõtteid ja üldkorraldusi.

1. Pidustuste sisemine ja väline ilme. Võidupüha on meie rahvuspüha. Seepärast peab tema sisu olema rajatud tõsisemale isamaalisele ja rahvuslikule vaimule. Need viimased peavad kandva joonena esinema igas selle päeva pidustuste üksikasjas. Sisulisteks ettekanneteks kasutatagu eranditult algupäraseid, mille valikul pandagu tugev rõhk päeva tõsisemale ja sügavale mõttele. Muidugi peab ka ettekanne olema omajagu tujutõstvaid momente, kuid need ei tohi olla labased jandid, mis võiksid viia päeva üksikuid osasid üksteisele risti vastu käivaiks, ega tohi riivata meie kodanike usulisi, moraaliseid ega muid rahvast kandvaid tundeid.

Võidupüha väline ilme olgu kõigiti pidulik. Piduruumid ja välised pidustuste kohad tuleb dekoreerida rohelisega ja ehtida rahvuslippudega. Kaugeleulatava ülesandena tuleb asuda alatiste piduplatside ja võidutulede põletamise kohtade korraldamisele ja kaunistamisele. Selleks seada kokkutuleku vastavad planeerimise, puude istutamise ja püsivrakendite püstitamise kavad ning luua võimalused nende kavade teostamiseks. Loomulikult ei ole need kavad teostatavad ühe aastaga, vaid rea aastate jooksul.

Võidupüha välise ilme pidulikkuse tõstmiseks tuleksid kõik riigi ja omavalitsuse ametihooned, samuti koolimajad, seltsimajad ja üldiselt kõik asutused, kust juhitakse meie riiklikku ja rahvuslikku elu, Võidupühalt väliselt dekoreerida ja kaunistada ja, kui võimalik, Võidupüha õhtul illumineerida. Ei ole liigne, kui ka kõik kaaskodanikud ehk oma elamud Võidupühalt väliselt eriti pidulikuks.

Võidupühalt on soovitatav kanda rahvusriivaid, kui ei esinata mõne organisatsiooni vormiriietuses. Pidustustel valitsegu eeskujulik ja asjalik kord. Ei tohi unustada korrapidajate võrgu organiseerimist. Tuleb vältida võimalikke korratusi ja vahejuhtumeid ja manitseda kaaskodanikke survetä ise pidama korda ja hoiduma alkoholi tarvitamisest.

2. Pidustuste üksikasjaline päevakava. Võidupüha pühitsemise kavad ja tseremooniad kohtadel tuleb välja töötada kõigi peensustega, täpse aja arvestusega ja sisuga. Seejuures tuleb arvestada kõiki kohapealseid olusid ja võimalusi, mitte unustades ka olulisi kõrvalasju (näiteks, kui sõidetakse hobustega kohtadele, kuhu asetada ja kuidas kinnitada hobused). Üldiselt tuleb pidada kinni nõudest. Võidupüha ettevõtteid ei tohi venitada liiga pikaks ja laiaks, sest selle arvel kannatab meeoleolu ja sisu.

Suvituskohades, kus suvitushooaja tõttu on juure tulnud palju inimesi nii kodu- kui ka välismaalt, on Võidupüha korraldamine erilistes tingimustes.

Siin peavad asjaosalised maakonna (resp. linna) ja kohapealsed komiteed ühisel nõul ja jõul leidma võimalusi Võidupüha eriti tuumakaks sisustamiseks ja eriti hoogsaks läbiviimiseks.

Tuleb vältida möödunud aasta nähtusi, kus nii mõneski nimekas kuurordis Võidupüha pühitsemine tuli toime nigelamalt kui mõnes metsataguses maakohas.

3. Pidustuste ja kokkutuleku kohad. Pidustuste ja kokkutulekute kohtadeks valitagu kõige sobivamad ja eranditult selleks pühaks väarikad kohad. Nende kasutamise suhtes lepitagu varakult kõigis üksikasjades kokku nende kohtade omanikuga või hooldajatega, et hiljem ei tuleks lahkarvamisi. Pidude ja kokkutulekute kohad seatagu korda ja sisustatagu (kui see on vaja ja lubatud) päevale tarviliselt ning viidagu pidustuste lõppedes jälle tagasi endisesse olekusse, mitte aga jätta puhastamata ja korrastamata.

4. Võidutuled. Võidutulede kohaks tuleb valida ümbruskonna kõrgeim või nähtavaim koht, kui võimalik, siis ka säärane, millel ajalooline tähtsus ja kus ruumi mõttes on võimalik läbi viia võidutuledega seoses olevaid kavatsusi. Võidutulede jaoks tuleb ehitada mähtaist tulipesad, mis tublisti üle külvata liivaga, et vältida tule edasikandumist mööda maad. Kuna tulest võib tekkida hädaoht ümbruskonnale, tuleb ette näha kaitseabinõud õnnetuse juhtudeks. Tuleb erilisel hoolt kanda, et võidutulede juures valitseks eeskujulik kord. Selleks moodustada tarviline korrapidajate võrk.

Võidutuled peavad olema võimsad. Selleks hoolitsetagu aegsasti vajalise arvu vaiguse põletismaterjali, tõrvatünnide ja nende ritvade eest.

5. Rahvuslipp. Meie rahvuslipp on meie võitluste ja võitude sümbol, millega Võidupühalt uhkusega ehime oma kodud, asutused, pidukohad ja ajaloolised võidupaigad. Sellepärast olgu meie kõikide hool, et

rahvuslipp oleks alati ja esineks kõikjal väärikalt ning temale oleks pühendatud tarviline lugupidamisavaldus. Lipud olgu õigeis värves ja mõõtudes ning korralikud ja puhtad. Lipuvardad olgu korralikud ja võimsad mastid, aga mitte juhuslikud aiateibad või latid, asetatud väärikasse kohta, värvitud ning sobiva kinnitusega kinnitatud hoonete külge või maa sisse. Lipuvarraste asetamisel hoonetele tuleb senisele lipuvarraste länгу asetamise viisile eelistada püstloodis asetamise viisi (loomulikult seal, kus seda võimaldab maja asend ja fassaad). Seega kerkivad lipud nii alt kui ülalt vaadatuna rohkem esile ja mõjuvad suursugusemalt ning dekoratiivsemalt. Üldiselt tuleb aga vältida lipuvarraste väljasetamist läbi pööningu- või aknaaukude.

Võidupühal lehvigu lipud kõikjal — igas peres täismastis!

Lipud heisatakse Võidupühal kell 0600 ja langetatakse päikese loojenedes. Ka peoplatsidel toimugu päikese loojenedes lipu langetamine vastava tseremooniaga.

6. Esmaabi korraldus. Kuna Võidupüha pühitsemisele koguneb rahvast suurel arvul, ei tohi unustada ka esmaabi korraldusi. Tingimata tuleb esmaabi korraldused ette näha õhtusteks pidustusteks.

7. Kulud. Võidupüha pühitsemine kohtadel toimub kohapealse korralduse hoolet ja kulul. Ettevõtteid olgu põhimõtteliselt tasuta ja kättesaadavad kõigile. Mingisuguseid maksulisi pääsmeid Võidupüha üldpidustustele ei tohiks olla, küll on aga lubatud korraldada maksulisi einelaudu ja mitmesuguseid muid ettevõtteid, mis ei ole pidulistele tarvituse- või kasutusekohustuslikud ja millele puhastulu eranditult läheb kohapealsele komiteele Võidupüha korraldamise kulude katteks, mitte aga mõnele kohapealsele organisatsioonile üksikult tulu saamise otstarbel. Einelaud olgu alkoholita.

8. Kõnelejad ja kõnekonseptid. Kõnelejate väljasaatmisega on raskusi. Tuleb läbi saada oma kõnelejatega. Lähemal ajal saadetakse keskkomitee poolt laiali kõnekonseptid, mida võiks kasutada materjalina koha peal kõnede koostamisel.

IX. Linnuste märkimine ja jäädvustamine.

Läinud aastal alatud töö linnuste märkimise ja jäädvustamise alal tuleb käesoleval aastal viia lõpule. Selleks:

1. Kõik linnuseile viivad teed tuleb läinud aastal antud juhtnööride ja kokkulepete järgi varustada juhistulpadega.

2. Linnused varustada alatiste lipumastidega ja rahvuslippudega ning korrastada praegu olevad lipumastid ja lipud.

3. Kus läinud aastal mälestustahvlid püstitatud, need vaadata üle ja korrastada. Kus tahvlid tellitud ja saadud, kuid üles panemata — need üles panna ja avada. Puuduvate linnuste jaoks tuleb tahvlid muretseada ja üles seada ning avada. Tahvleid on võimalik tellida Kaitseliidu Peastaabi kaudu hinnaga Kr. 20.— tükk. Tellimised ühes rahaga saata Kaitseliidu Peastaabile hiljemalt 10. maiks s. a., kusjuures ära tähendada, missuguse linnuse jaoks tahvel on määratud (nr. linnuste üldnimestikust) ja kuhu (raudteejaam) ja kelle nimele tahvlid välja saata.

4. Tahvlitega tähistatud linnused tuleb varustada teadete vitriinidega läinudaastase instruksiooni kohaselt.

5. Erilised juhtnöörid muinaslinnade äramärgimiseks, mis on avaldatud läinudaastases instruksioonis, jäävad ka sel aastal maksma. Uudsusena linnuste jäädvustamise alal toimub käesoleval aastal linnuste kohta rahvajuttude ja legendide kogumine, mida teostada alljärgnevatel juhtnööridel.

6. Kuidas ja kellelt koguda suulist traditsiooni linnuste kohta?

Suulise traditsiooni koguja peab ise enne hoolikalt läbi lugema ja läbi mõtlema küsimuslehe ja juhised. Alles siis asugu ta inimesi küsitlema ja pangu hoolikalt kirja võimalikult kõik jutustatu. Kui ainekordub teise jutustuses, siis pole selle märkimine enam nii oluline, vaid mainitagu, et need ja need andmed esinevad siin üldiselt.

Kirjutused tuleb kirjutada hiljem ümber puhtalt kõigi märkustega, mis on tehtud andmestiku kogumisel. Ühe sõnaga, traditsiooni koguja koostab korraliku protokollid, kirjutab sellele alla ja saadab edasi alluvuse korras vastavale Kaitseliidu üksuse pealikule. Maleva Staap maleva pealiku korraldusel kogub kõik protokollid ja saadab need edasi Kaitseliidu Peastaabi ülemale.

Protokollide sisu kärpimine pole maleva staapidele lubatav, küll aga võivad nad seda lisalehtedega täendada.

Traditsiooni kogumisele rakendatagu inimene, kellest võib eeldada, et tal on huvi ja võimeid selle töö teostamiseks. Nii viisi vastavalt juhtnööridele kogutud materjal omab teadusliku väärtuse ja seda võidakse kasutada väga mitmekes otstarbeks.

Ühe ja sama linnuse kohta võib ainekoguda koguda muidugi väga mitmelt inimeselt. Ainekogude võib leida hoopis teise maakonna piirides. Näiteks mõne Saaremaa linnuse kohta võib anda head ainekogude hoopis Harjumaal elav inimese. Muidugi eeldusel, et ta on elanud Saaremaal või kuulnud andmeid otsesest allikast.

Igal juhul tuleb märkida täpselt, missuguse linnuse kohta andmed käivad.

Kui piirkonnas esineb mingi üldiselt tähtis muu vana mälestis, hiiepuu, ohvrikivi, pelgupaik, püha allikas, kalmud või m. s., siis märkida üldiselt ka neid.

Suulise traditsiooni hankimiseks pöördutagu esijoonel inimeste poole, kes on:

- aastailt vanemad;
- ühes ja samas kohas elanud püsivalt (põline asukas);
- hea mäluaga.

Igal juhul tuleb üles märkida jutustaja: — perekonna-, ees- ja isanimi, vanus, praegune elukoht; — sünnikoht ja kust ta on sinna asunud, elukutse; — kust ta omandas ainekogude, kellelt kuulnud (kohalikult rahvalt või mujalt), kas kuskilt lugenud või kas pole tegemist jutukangelase enda septsustega. Andmestiku koguja võib sel juhul lisada oma arvamise.

Eriti soovitav on kirjutusele või protokollile juure lisada foto-ülevõtteid, jooniseid — endisi või praegusi — ja võimalikult veel mitmest vaatekohast.

Protokollid tuleb:

a. Mida jutustaja ise näinud ja teab: Kelle omand on linnus praegu (maakond, kihelkond, vald, küla, talu)?

Millist nime kannab linnus praegu?

Millises seisukorras on linnus praegu (põld, mets, karjamaa, heinamaa)?

Milleks on mälestuse järele linnust veel kasutatud? Kas linnusel on toimetatud muinasteaduslikke kaevamisi?

Kunas ja kes on kaevanud?

Kas ümbruskonna elanikud on linnust rikkunud (vedanud sealt mulda, kruusa, liiva, kive jne.)?

Kas on tulnud välja muinasleide, millised need olid, kuhu need pandi?

Kelle järelevalve alla kuulub linnus muinaskaitse korralduse järgi?

Milliseid traditsioone seob ümbrusk. elanikkond linnustega (peod teatud ajal, Jüriöötuled, Jaanituled jne.)?

Kuidas suhtuvad elanikud linnustele praegu? Kas kui esivanemate iseseisvusaegsele mälestusele või täiesti ükskõiksel?

Kas mõõdnud-aastane linnuste mälestamise aktsioon Kaitseliidu poolt ja ERK'i ning Arkeoloogia-kabi-

neti hoogsaim linnuste uurimise aktsioon on rahvas koha peal äratanud huvi linnuste vastu?

Kas on kohalike elanike arvates võimalik värskendada sealse linnuse mälestust?

Milliseid soovet on kohalikel elanikel oma linnuse suhtes?

b. Mida jutustaja on kuulnud teiselt:

Üles märkida kõik kuuldavad lood, legendid, rahvajutud, mis rahvas on andnud edasi põlvest-põlve, suust-suhu kohalikust linnusest:

Lood linnamäe tekkimisest.

Linnuse (linnamäe) praeguse nime tekkimisest ja kujunemisest.

Missugused nimekujud on rahvasuus tarvitusel praegu või tarvitusel olnud varem.

Linnusega seotud sõjad ja inimeste varjumise ning kaitse jutud.

Linnusega seotud jutud näljast, katkust, surmast, maa asundamisest, peidetud varandustest jne.

Linnusega seotud kangelaslood.

Linnusega seotud usundlikud kombed.

Kui on linnusega seotud Vabadussõja sündmusi, siis eriti mainida neid.

Protokollida ka kõiki teisi rahva-traditsiooni sümptomeid linnuste kohta, mis siin on jäänud mainimata.

Kui on koha peal häid linnuseid või muid kinnis-muistendeid iseloomustavaid pilte, jooniseid, plaane, lisada need protokollile.

Linnuste kohta käivate andmete kogumisele tuleb asuda kohe, leides ja tööle rakendades kohtadel vastavad kaastöölised. Andmete kogumine läbi viia hooajana käesoleva aasta Võidupühaks. Materjalid originaalis saata maleva staapide kaudu Kaitse-liidu Peastaabi ülemale koos Võidupüha pühitsemise üldise aruandega hiljemalt 10. juuliks s. a.

7. Riigivanema läkitus ja keskkohalt saadetud tõrvik-tuled.

Nagu eelpool mainitud, toimetab Tallinna Malev teistele malevatele edasi 23. juunil Riigivanema poolt igale malevale määratud läkituse ja süüdatud tõrvik-tule. Igasse malevasse sõidab välja vähimalt kaks mootorratturit-tulekandjat. Harju ja Tallinna Malevad võtavad oma paketi ja tõrvik-tuled vastu 23. juuni hommikul vahetult Riigivanemalt koos provintsi sõitvate mootorratturite-tulekandjatega.

Arvestades, et mootorratturid võivad Tallinnast lahkuda 23. juunil kell 0900, ning silmas pidades kaugusi suudavad nad paketi ja tõrvik-tule toimetada malevassse alljärgneva ajaarvestamisega:

Haapsalu	— 3 t. jooksul	
Pärnu	— 4	„
Virtsu	— 4	„ (Saaremaa Maleva jaoks)
Paide	— 3	„
Viljandi	— 5	„
Tartu	— 6	„ (Tartu ja Tartumaa Malevate jaoks)
Valga	— 8	„
Petseri	— 9	„
Võru	— 8	„
Rakvere	— 3	„
Narva	— 7	„

Seega jõuaksid mootorratturid kõige kaugemasse punkti — Petserrisse — hiljemalt kella 1800.

Palun hiljemalt 1. juuniks teatada Tallinna Maleva pealikule, mis kellaajaks ja kohal Teie soovite paketti ja tõrvik-tuld vastu võtta eeldusel, et Tallinna Maleva mootorratturid võivad pealinnast välja sõita 23. juunil kell 0900. Ühtlasi, kui leiate soovitavaks maleva piirile tuletoojale vastu saata oma mootorrattureid — siis kuhu nimelt ja mis kellaajaks. Kui mõni malev soovib Tallinnast tulevate mootorratturite sõiduteel luua erilist tule laialisaatmise punkti ja selle punkti jaoks võtta tuld malevale saadetud tõr-

vik-tulelt enne selle üleandmist malevale, palun ühtlasi teatada samuti 1. juuniks Tallinna Maleva pealikule, kus kohal ja mis kellaajal see on mõeldud. Sellaste punktide loomine on mõeldav vaid suuremais keskusis, eranditult mootorratturite sõiduteel ja ainult kokkuleppel Tallinna Maleva pealiku-ga.

Tallinnast toodava tule vastuvõtmist, säilitamist ja kohtadele edasisaatmist tuleb maakondade, resp. linna komiteedel toimetada eri tseremooniaga ja eri kava kohaselt, mis koha peal iseseisvalt välja töötada.

Tallinnast toodava läkituspaketi ja tõrvik-tule vastuvõtte kohaks on soovitat määrata linna tähtsaim või ajaloolisim koht.

Asjaosalise maleva mootorratturid võtavad kokkulepitud kohal ja ajal Tallinnast tulevate tulekandjad vastu ja juhivad need maleva pealiku poolt ettenähtud ajaks tõrvik-tule vastuvõtmise kohale.

Vastuvõtmise kohal on vastas maleva pealik koos teiste Võidupüha pühitsemise korraldamist juhtivate tegelastega ja auvahtkond.

Tallinnast tulevate tulekandjate vanem annab ilmutisettekanedega paketi ja tõrvik-tule üle maleva pealikule, kes selle auvahtkonnaga saadab maleva staapi või mujale ruumi, mis määratud tule alalhoidmise kohaks.

Tuli hoitakse erilise auvalve all selleks dekoreeritud ruumis ja alusel alal kuni laialisaatamiseni kohtadele. Tule kätteandmine tulekandjatele „tuleruumist“ sünnib vastava pidulikkusega. Tule edasiviimine sündigu võimalikult tõrvikutega.

Kogu maleva territooriumi kohta tuleb koostada kindel tule edasikandjate võrk. Alusüksused, kes maleva staabist esimestena paketi ja tule laiali viivad, määrab maleva pealik, andes ühtlasi korralduse, kellele need alusüksused omasoodu on kohustatud paketi ja tule edasi viima.

On soovitat tulekandjate võrk korraldada nõnda, et üksused ise ei tule endale tuld saama ja tooma, vaid et vastava kava ja korra kohaselt tuuakse tuli üksusele või võidutulede põletamise kohale võõra tulekandjaga.

Tule süütamine ja väljasaatmine toimugu igas punktis vastava pidulikkusega. Sama pidulikkusega toimugu ka tule vastuvõtmine.

Tulekandjaks määratagu ratsa-, mootorratturite või jalgratturite võimalikult 3-liikmelisi meeskondi. Meeskonnad olgu korralikult riietatud kaitseliidu vormiriietusesse. Ratsameeskonna juures on soovitat, et tulekandja oleks riietatud muistse eesti sõjamehe rõivasse, nagu seda läinud aastal mõnes kohas oli tehtud ja mis mõjub seda toimingut tõstvana ja haaravalt elustavana.

Niisugune tule laialikandmise viis tõstaks suurel määral selle traditsiooni pidulikkust.

Tallinnast tulnud mootorrattureid tuleb kohelda kui asjaosalise komitee külalisi, s. o. kutsuda neid osa võtma mõnest ligemast pidustusest ning hoolitseda nende korteri ja toidu eest nende viibimise aja kestes maleva piirkonnas.

Eriti halva ilmastiku juhul jääb mootorratturite sõit ära. Et aga Riigivanema läkitust oleks võimalik igal juhul koha peal ette lugeda, selleks saadab Kaitse-liidu Peastaap selle teisend-eksemplaaridena juba aegsasti maakonna (resp. linna) komiteedele kätte, mis iga juhu jaoks ilmingimata aegsasti ka kohtadele kätte saata tuleb.

X. Sümbolne tervitus Riigivanemale.

25. juunil esinevad tagasijõudnud Tallinna Maleva mootorratturid Riigivanemale, raporteerides, et saadused on kohale viidud. Ühtlasi antakse sümbolse tervituse Riigivanemale üle ühine album. Üksikasjalised juhtnõõrid ühise albumi koostamiseks saadetakse täiendavalt.

X. Aruanne.

Käesoleva aasta Võidupüha lõppedes tuleb igal maakonna resp. linna komiteel nõuda kohtadelt and-

meid, nende põhjal koostada ja esitada Kaitseliidu Peastaabile hiljemalt 10. juuliks s. a. Võidupüha korraldamise aruanne, kuhu märkida:

1. mitmes kohas Võidupüha pühitsemist iseseisvalt toimetatud;

2. tähtsaimate ettevõtete ja osavõtjate arv;

3. ülevaatlik kokkuvõte Võidupüha ettevalmistuse, sisustamise ja läbiviimise kohta, ära märkides üldmuljeid, meeleolusid, ettetulnud vahejuhtumeid (kui neid oli) ning eriti huvitavaid momente ja uudsusid võrreldes eelmiste aastatega;

4. ettepanekuid Võidupüha pühitsemise üldkava täienduseks või muutmiseks tulevikus.

XII. Informatsioon ja teated.

Kõik kohtadelt Võidupüha korraldamise asjus otsest Keskkomiteega peetav kirjavahetus tuleb adres-

seerida Kaitseliidu Peastaabi ülemale, Tallinn, Kaarli 8, Kaitseliidu Peastaap.

Suulistes läbirääkimistes ja selgitustes tuleb pöörduda Kaitseliidu Peastaabi ülema kolonel J. Maide (telef. Tallinn linna 451-94 või Tallinn sõjav. nr. 261) või Kaitseliidu Peastaabi kultuur-informatsiooni-jaoskonna pealik kapten A. Truuvere (telef. Tallinn sõjaväe nr. 156-a või Tallinn linna nr. 451-89) poole.

Keskkomitee esimees: J. Maide,

kolonel,

Kaitseliidu Peastaabi ülem.

Sekretär: A. Truuvere,

kapten,

Kultuur-informatsiooni-jaoskonna pealik.

Mõningaid täiendusi „K. K.!” nr. 3/4 ilmunud Ed. Kansa „Eesti Lipule“

p. XVIII antud koraali asemel võiks laulda viisil „Kiida nüüd Issandat, minu süda“ koraali:

Avita, Issand, uut kodu meid luua,
kus rahvas õnnes võiks elada!

Sinule kiitust me tahame tuua,
et võimsalt jälle võib kõlada
siin vaba rahva võidulaul.

Pole ju piiri Su väel ja Su aul!

Avita, Issand! Avita!

Ausale meelele rajame koda,
meil ikka püha on Eesti muld!
Mulju Sa mudasse tigeada oda
ja tõsta kõrgele vaimukuld!
Kohagu lehed kodumaa puus,
vana vägevus eestlaste suus,
elusse ärka jälle nüüd!

Sind aga, taevane vägede Jumal,
on kummardamas Su lastekoor.

Tule Sa jõule nüüd võimatumal'

sääl ise appi, kus tegu on noor!

Valguse vahiks kutsume Sind —

raske on olnud ta lunastushind!

Avita, Issand, avita!

Minult on küsitud, kuidas tuleks korraldada aktusest üleminekut võidutule süütamisele. Olgu siin üks variant juhuks, kui võidutule-riit on aktuse koha lähedal, näit. lava või kõrgendiku vastas. Siis

p. XXXIII. Orkester: Pidulik marss. Marsihelide saatel

a) sammuvad lavalt alla noored kotkad ja asuvad spaleeri võidutule-toohtate teele;

b) väikesed kodutütreid ja S-M-V asuvad spaleeri, lasevad läbi tuleriida poole sammuva Eesti ühes saatjatega ja asuvad siis ise tuleriida ümber.

c) orkester ja laulukoor jäävad paigale;

d) poodiumile, kus oli enne Eesti, asub kõneleja, temast paremale ja vasemale signalistid (fanfaarid).

p. XXX. Kõik kohtadel. Orkester katkestab mängu. Hetk pühalikku ootevaikust.

p. XXXV. Eemalt kostab signaal, mis teatab, et võidutuli on saabumas. Signalistid vastavad.

p. XXXVI. Tuli paistab. Orkestrilt pidulik tervitusmarss, mis katkeb, niipea kui tuli on jõudnud kohale.

p. XXXVII. Tule üleandmine ja vastuvõtmine ühes talitustega, mis selleks puhuks on ette nähtud.

p. XXXVIII. Tule süütamine. Selleks puhuks võiks olla massdeklamatsioon noortelt kotkastelt ja S-M-V, kes on ringi ümber tuleriida.

Sütti, sütti, tuli, põle!

Pimedus siis kaob jõle.

Tulekeeled, tulge valla,

tõuske, leegid, taeva alla,

kuulutage meile, kuis te

valgust juba ennemuiste

valasite Eesti majja.

Minge nüüd maailma laia,

teadku kõik maailma rahvad:

eestlased on veelgi vahvad,

neid ei murra ükski vägi!

Kogu maailm juba nägi

Võnnu all ja Narva rindel:

Eesti meel on ikka kindel!

(Tuli lööb lõkkele põlema.)

p. XXXIX. Kõne.

p. XL. Orkester, laulukoor ja rahvas:

„Maarahva, talupoega vaba maa.“

p. XLI. Rahvapidu, mille ettekandeid juhib tulevanem.

Tekstis on kogemata jäänud märkimata, et „Ütles Lembitu“ on Fr. Tuglase luuletus, üleminekud langenute mälestamiseks ja Kalevilt abi palumiseks on minult. Olgu veel mainitud, et ettekande heaks kordaminekuks tuleb massdeklamatsioonid varakult kätte harjutada.

Kui kohtadelt, kus „Eesti Lippu“ soovitakse Võidupühäl ette kanda, minule saadetakse lavastamise koha kirjeldus, siis püüan kirjateel võimalust mööda nõu anda, kuidas ettekanne paremini sobiks. Kirjad adresseerida Tapa Ühisgümnaasiumi, E. Kansale.

KÕIKIDEST EES

on tänapäeval see, kes oma majapidamises tarvitab diisel-traktorit. Ta hoiab kokku käitamiskulusid ja saavutab paremaid tagajärgi kui naaber, kes töötab diiseltraktorita.

Kui Teie kas nüüd või edaspidi soovite osta traktori,

siis tellige veel täna prospektid kuulsate

HANOMAG-DIISEL

traktorite üle, missuguseid ehitatakse ratas- ja lülilik-traktoreina, et Teie endid nende paremuste ja kasulikkuse kohta informeerida saate, missuguseid Teile

HANOMAG DIISEL-TRAKTORID PAKUVAD.

EBERHARDT

adrad on igal pool levinud ja oma headuse poolest suuremat poolehoidu leidnud kui ükski teine ader.

Põllumehed,

enne kui Teie otsustate adraostu, nõudke prospekte Eberhardt atrade kohta.

Soovitame

10/20 HP traktori juure uudismaa-atra „Moor-Freund“.

15/30 HP traktori juure uudismaa-atra „Moor-Igel“.

Kirjutage veel täna Hanomag traktorite ja Gebrüder Eberhardt adratehaste peaesindajale

VICTOR TÕNISSON

Tallinn, Vene 11—14.
Telefon 464-83.

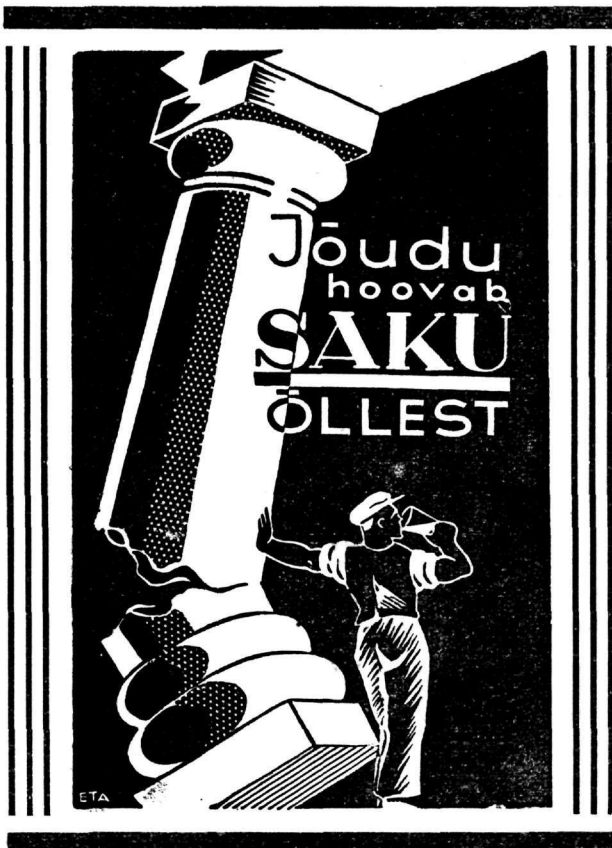
MÜÜGIL: Tallinna Eesti Majandusühisuses, Estonia puiestee 21. Viljandi Eesti Põllumeeste Seltsi Kaubanduse Osak. Viljandis, K-m. Vennad Prüüs, Kaubahoov 20-21, Tartu.

Asjatundja tarvitab ainult

Agfa

F I L M E,
P A B E R E I D,
P L A A T E

Saadaval igas paremas fotoäris

**Kodumaa vanim tervismudaravi-
ja merekuurort**

Haapsalu

**Hooaeg 1. juunist kuni
15. septembrini**

Haapsalu lahtede meremuda tervendava toime avastamine möödunud sajandi algul pani aluse laiaulatuslikule tervismudaravile. Suure eduga ravitakse siin reuma-, naiste- ja ainevahetushaigusi.

Seniste uurimuste järgi on Haapsalu meremuda kõige radioaktiivsem senituntud tervismudadest Läänemeres (kuni 35 Mache-ühikut ühe liitri kohta).

See väga kaalukas asjaolu ühes pehme kliima ja haruldaselt sooja merevee keskmise temperatuuriga (juulis 23° C) ning kuurordi idülliline asend on tegurid, mis tõstavad järjest Haapsalu külastajate arvu. Kuurordivalitsus püüab kõik teha, et rahuldada nõudeid korterite alal ja tõsta nende olukorda.

Rutake järelepärimistega ja ettetellimistega suuremate korterite peale! Mõtelge juba aegsasti suve veetmisele Haapsalus!

Haapsalu on õige kuurort perekondadele, tervist, puhkust ja rahu vajajatele. Järelepärimised palutakse adresseerida aadressil:

HAAPSALU KUURORDIVALITSUS.

Tallinna Majaomanikkude Pank

Harju 45.

Tel. 443-67, kodune keskjaam 478-50.

Hoiusummad,
laenud,
välisraha,
teraslaekad.

SPETSIAAL-VORMI-
RIIETE TÖÖSTUS

R. VOIMAN

TALLINN, Lembitu 14-15
Telef. 475-54

Erialad:
Sõjaväe ja
kaitseliidu
vormiriided

Töö eest täielik vastutus

Michelin

Auto- ja jalgrattakummid
Autotarbed ja materjalid
Autosad kõigile Eestis
jooksvatele autodele
Bensiin ja õlid

°/ü „**TARMO**“

Tallinn, Narva mnt. 6
Telefon 308-54 ja 306-50

Osakond: Rakveres, Pikk t. 5, tel 229

Kevad 1937

mantli-, kostüümi-, ülikonna- ja kleidiriideid
kohale jõudnud ja soovitab mustriküllases valikus

H. Rõivas'e

kodumaa vabrikute riidekauplus

Tallinn, Estonia pst. 11

MÜÜK SUUREL JA
VÄIKESEL ARVUL

ARSENAL

TALLINNAS, SUUR KARJAMAA 1

Telefonid: linnast Arsenali keskjaama: 426-86

Tehnikajaoskond — keskjaamast 3-63

Tähelepanuks laskuritele

Umbes 1. maiks 1937. a. valmib Arsenalil uus partii väikekaliibrilisi (kal. 0,22), 1936. a. („Rooma“) mudel, täpsuspüsse „Lyman“ tüübilise dioptersihikuga, tellitava olatoega ja kark-käetoega ning reguleeritava päästmikuga. Laad on sobivamaks haaramiseks varustatud pöidlaauguga

Elava nõudmise tõttu nende pusside järele palutakse kõiki, kes soovivad neid püsse osta, teatada sellest aegsasti Arsenali Tehnikajaoskonda, kuhu palutakse pööduda ka lähemate andmete saamiseks

Müük ka järelmaksuga kuni 6 kuud

Hinnakirjad tasuta